

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Ekspertyza

na temat rozwoju i wykorzystania ekonomii społecznej w organizacjach pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych

**Fundacja Pomocy Matematykom i Informatykom
Niesprawnym Ruchowo**

Organizacja Pożytku Publicznego

Agata Gawska, Katarzyna Jędrak, Mateusz Gruntowski

Ta praca objęta jest licencją Creative Commons Polska [Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska](http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/). Aby zapoznać się z kopią licencji, należy odwiedzić stronę <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>, lub wysłać list do Creative Commons, 543 Howard St., 5th Floor, San Francisco, California, 94105, USA.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	Str.
Wstęp	3
Słowniczek pojęć	4
1. 1. Ekonomia społeczna wczoraj i dziś	5
2. 2. Ramy prawne prowadzenia przedsiębiorczości społecznej	8
2.1. Ramy prawne prowadzenia fundacji	8
2.2. Ramy prawne prowadzenia stowarzyszenia	10
2.3. Ramy prawne prowadzenia spółdzielni socjalnej	11
2.4. Ramy prawne prowadzenia spółdzielni pracy	15
2.5. Ramy prawne prowadzenia spółdzielni osób prawnych	17
2.6. Ramy prawne prowadzenia centrów integracji społecznej	17
2.7. Ramy prawne prowadzenia zakładów aktywności zawodowej	18
2.8. Ramy prawne prowadzenia spółek non profit	19
2.9. Ramy prawne prowadzenia niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	20
3. 3. Podmiot ekonomii społecznej jako miejsce pracy niepełnosprawnego	22
4. 4. Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego oraz klauzule społeczne	28
4.1. Jednostki samorządu terytorialnego jako założyciele	28
4.2. Pomoc finansowa dla podmiotów ekonomii społecznej	29
4.3. Pozafinansowe formy wsparcia podmiotów ekonomii społecznej	32
4.4. Klauzule społeczne	33
5. 5. Przykłady podmiotów ekonomii społecznej: zakład aktywności zawodowej i spółdzielnia socjalna	34
6. 6. Spółdzielnia socjalna – jak jest naprawdę?	36
7. 7. Dlaczego organizacje członkowskie Federacji nie prowadzą działań z obszaru ekonomii społecznej? Diagnoza na podstawie badania ankietowego	38
8. 8. „Ekonomia społeczna w praktyce”. Przewodnik dla organizacji członkowskich	40

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wstęp

Niniejsza ekspertyza powstała na zamówienie Federacji Organizacji Służebnych MAZOWIA, a przygotowana została przez pracowników Fundacji Pomocy Matematykom i Informatykom Niepełnym Ruchowo. Obejmuje aktualne informacje o możliwościach działania w obszarze ekonomii społecznej w Polsce. Zawarto w niej kwestie prawne związane z ekonomią społeczną oraz informacje, w jaki sposób podmiot ekonomii społecznej może stać się miejscem pracy dla osób niepełnosprawnych. Organizacje pozarządowe znajdą tu także wskazówki, jak zakładać i prowadzić podmioty ekonomii społecznej, z których zysk może być przeznaczony na finansowanie działań statutowych. Zaprezentowano także przykłady istniejących podmiotów ekonomii społecznej – zakładu aktywności zawodowej oraz spółdzielni socjalnej – oraz przedstawiono wyniki badania inicjatywy w sferze ekonomii społecznej organizacji zrzeszonych w Federacji MAZOWIA. Ekspertyzę zamyka krótki przewodnik dla organizacji członkowskich – „Ekonomia społeczna w praktyce”.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Słowniczek pojęć:

BHP – bezpieczeństwo i higiena pracy

CIS – centrum integracji społecznej

CIT (z ang. *corporate income tax*) – podatek dochodowy od osób prawnych

ES – ekonomia społeczna

JST – jednostka samorządu terytorialnego

KRS – Krajowy Rejestr Sądowy

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO (z ang. *non-governmental organization*) – organizacja pozarządowa

NIP – numer identyfikacji podatkowej

NZOZ – niepubliczny zakład opieki zdrowotnej

OPP – organizacja pożytku publicznego

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PIT (z ang. *personal income tax*) – podatek dochodowy od osób fizycznych

POKL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki

PP – pożytek publiczny

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

SOD – system obsługi dofinansowań

UE – Unia Europejska

UP – urząd pracy

VAT (z ang. *value added tax*) – podatek od wartości dodanej (podatek od towarów i usług)

WE – Wspólnota Europejska

WUP – Wojewódzki Urząd Pracy

ZAZ – zakład aktywności zawodowej

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1. Ekonomia społeczna wczoraj i dziś

Historia przedsiębiorczości społecznej w Polsce ma długą, sięgającą dziewiętnastego wieku tradycję. Wtedy to zaczęły powstawać kasy oszczędnościowo-pożyczkowe, a także zakładane na terenach wiejskich spółdzielnie. W okresie międzywojennym nastąpił rozwój ruchu spółdzielczego, co zaowocowało wykształceniem spółdzielni oraz towarzystw ubezpieczeń wzajemnych; były to wówczas podstawowe mechanizmy ekonomii społecznej.

Ekonomia społeczna w okresie powojennym ograniczała się głównie do istnienia spółdzielni rolniczych i mieszkaniowych oraz spółdzielczości inwalidów. Dopiero po demokratycznych przemianach lat dziewięćdziesiątych wykształciły się pojęcia „organizacja non profit” i „organizacja pozarządowa”, a ekonomia społeczna odrodziła się, w dużej mierze na skutek czerpania wzorców z krajów zachodnioeuropejskich. Dynamiczny rozwój rozpoczął się w czasie przystąpienia Polski do UE i trwa do dziś.

Na podstawie różnych definicji ekonomii społecznej można przyjąć, że ekonomia społeczna to działalność gospodarcza realizująca przede wszystkim cele społeczne, a dopiero w drugiej kolejności – ekonomiczne. Byłoby to przede wszystkim przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu uczestników i adresatów realizowanych przedsięwzięć. Istotą ekonomii społecznej jest identyfikowanie i zaspokajanie potrzeb zarówno nadawców, jak i odbiorców jej działań. Rdzeń takiej ekonomii stanowią przedsiębiorstwa tzw. społeczne, mające odmienne zadania niż przedsiębiorstwa nastawione na zysk; ich celem bowiem jest pomoc wspólnocie i inwestowanie we własną działalność.

Polskie prawodawstwo nie wyodrębnia formy aktywności gospodarczej odpowiadającej przedsiębiorstwu społecznemu, trwają jednak prace nad stosowną ustawą. Przedsiębiorstwa ekonomii społecznej działają teraz jako rodzaj działania na polu społeczno-gospodarczym, realizowanego przez prywatne, autonomiczne podmioty o charakterze produkcyjnym lub usługowym. Przedsiębiorstwa te powstają w środowiskach organizacji pozarządowych, środowiskach spółdzielczych albo towarzystwach działających na zasadzie wzajemności – czyli jako dodatkowa forma aktywności społeczno-gospodarczej istniejących już podmiotów. Przedsiębiorstwa ekonomii społecznej mogą zostać także utworzone w wyniku inicjatywy grupy obywateli, analogicznie do spółdzielni socjalnych.

Przedsiębiorstwa społeczne działają w Polsce w oparciu o następujące kryteria definiujące idealne przedsiębiorstwo społeczne, przy czym w praktyce nie wszystkie te kryteria muszą być spełnione:

- 1) Kryteria społeczne:
 - a) orientacja na przeważającą nad zyskiem społeczną użyteczność przedsięwzięcia;

- b) obywatelski charakter inicjatywy prowadzącej do powstania przedsiębiorstwa;
 - c) demokratyczny, niezależny od wielkości udziałów system zarządzania, wyrażany zasadą „jeden człowiek – jeden głos”;
 - d) duch wspólnotowy – działania realizowane są przez ludzi dla ludzi, zaś adresaci oraz odbiorcy mają wpływ na ich kształt;
 - e) ograniczona dystrybucja zysków, czyli przeznaczanie dochodów przede wszystkim na realizację zadań statutowych.
- 2) Kryteria ekonomiczne:
- a) prowadzenie działalności w sposób ciągły i regularny, w oparciu o instrumenty ekonomiczne (sprzedaż wytwarzanych dóbr lub usług);
 - b) niezależność od instytucji publicznych;
 - c) ponoszenie ryzyka ekonomicznego, a więc zależność kondycji przedsiębiorstwa od sprzedaży usług lub produktów;
 - d) zatrudnianie płatnego personelu.

Polem działania przedsiębiorstw społecznych jest przede wszystkim rynek usług. Mogą one pełnić na nim różnorodne funkcje, wśród których znajdują się:

- 1) Integracja społeczna i animacja rynku pracy;
- 2) Dostarczanie usług publicznych, które dzielą się na:
 - a) usługi społeczne:
 - edukacja,
 - tzw. usługi socjalne,
 - wszelkie usługi opiekuńcze,
 - działania w służbie zdrowia;
 - b) prace porządkowe związane z mieniem publicznym, np. utrzymywanie zieleni miejskiej czy zbieranie, segregacja i utylizacja odpadów;
 - c) inne usługi.
- 3) Dzielenie się kompetencjami i usługami w ramach grupy osób, np. wzajemne ubezpieczenia, usługi zdrowotno-opiekuńcze, spółdzielnie telefoniczne i tym podobne alternatywne mechanizmy wymiany;
- 4) Usługi na otwartym rynku.
- 5) Dostarczanie dóbr publicznych i rozwój wspólnot lokalnych.

6) Działalność handlowa i produkcyjna¹.

Podmioty ekonomii społecznej mogą funkcjonować w następujących formach prawnych:

- fundacja,
- stowarzyszenie,
- spółdzielnia socjalna,
- spółdzielnia pracy,
- spółdzielnia osób prawnych,
- centrum integracji społecznej,
- zakład aktywności zawodowej,
- spółka non profit,
- niepubliczny zakład opieki zdrowotnej.

¹ Na podstawie: Kuba Wygnański, Piotr Frączak, *Ekonomia Społeczna w Polsce – definicje, zastosowania, oczekiwania, wątpliwości*, 2006, tekst dostępny na stronie:
http://es.teksty.ekonomiaspoleczna.pl/pdf/2006_1_es_teksty.pdf (dostęp z dnia 13 lutego 2012).
Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

2. Ramy prawne prowadzenia przedsiębiorczości społecznej

Działania każdego podmiotu ekonomii społecznej odbywają się na podstawie i w granicach prawa, a ponieważ regulują je odmienne ustawy – różne są zarówno ramy prawne, w jakich działają, jak i odpowiednie organy kontroli. Poniżej przedstawiona została charakterystyka poszczególnych rodzajów podmiotów ekonomii społecznej.

2.1. Ramy prawne prowadzenia fundacji

Fundacje prowadzone są przede wszystkim w oparciu o Ustawę z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (tekst jednolity: Dziennik Ustaw z 1991 r., nr 46, poz. 203 z późniejszymi zmianami) i Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity: Dziennik Ustaw z 2010 r., nr 234, poz. 1536 z późniejszymi zmianami) oraz akty wykonawcze tych ustaw.

Fundacja może działać w różnych celach społecznie lub gospodarczo użytecznych, takich jak: ochrona zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska czy opieka nad zabytkami. Jak widać, mieszczą się w tym wyliczeniu również zadania fundacji jako przedsiębiorstwa ekonomii społecznej.

Fundacja może zostać założona zarówno przez osoby fizyczne, jak i osoby prawne. Podstawą jej działania jest rzecz jasna prawodawstwo, a ponadto – statut. Statut powinien określać przede wszystkim: nazwę, siedzibę, majątek, cele, zasady, formy i zakres działalności fundacji, skład i organizację, obowiązki i uprawnienia, a także sposób powoływania zarządu oraz kompetencje jego członków². Oprócz przyjęcia statutu konieczne jest złożenie w obecności notariusza oświadczenia o utworzeniu fundacji. Nową fundację należy następnie wpisać do Krajowego Rejestru Sądowego; od tego momentu uzyskuje ona osobowość prawną³. Wysokość kapitału założycielskiego fundacji nie jest określona w przepisach prawa, jego wniesienie i wysokość powinny jednak zostać odnotowane.

Fundacja wykonuje swoje zadania poprzez jeden lub więcej organów. Fundacją kieruje zarząd; reprezentuje ją również na zewnątrz. Statut może poza tym przewidywać utworzenie innych ciał, np. rady fundacji, ale musi wówczas wskazać też podział na organy i rozdzielić ich kompetencje. Żeby realizować cele statutowe, fundacja może korzystać z pracy wolontariuszy, a także zatrudniać pracowników. Fundacja ma również możliwość prowadzenia działalności gospodarczej. Nie jest

² Art. 5 ust. 1 Ustawy o fundacjach.

³ Art. 7 Ustawy o fundacjach.

konieczne, by profil tej działalności całkowicie pokrywał się z celami statutowymi fundacji, jednak wypracowane zyski powinny – choć nie jest to wymóg bezwzględny – być przeznaczane na ich realizację.

Fundacja ma obowiązek prowadzenia pełnej księgowości oraz corocznego składania odpowiedniemu ministrowi (tj. ministrowi wskazanemu w statucie fundacji, najczęściej jest to Minister Sprawiedliwości lub minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego) sprawozdania ze swojej działalności; musi je również udostępnić do publicznej wiadomości⁴.

Fundacja ma możliwość prowadzenia działalności pożytku publicznego⁵, musi jednak spełnić w tym celu określone wymogi. Wśród nich należy wymienić przede wszystkim prowadzenie działalności na rzecz społeczeństwa lub określonej grupy podmiotów, pod warunkiem że grupa ta została wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną. Należy także upewnić się, iż fundacja, pomagając owej grupie, nie poniesie kosztów przewyższających zysk. Działalność gospodarcza może być prowadzona przez takie podmioty wyłącznie jako dodatkowa w stosunku do działalności pożytku publicznego. Konieczne jest także posiadanie statutowego organu kontroli, odrębnego od zarządu i niepodlegającego mu w zakresie nadzoru wewnętrznego. Członkowie organów podmiotu organizacji pożytku publicznego (tj. zarówno zarządu, rady nadzorczej jak i organu kontroli wewnętrznej) nie mogą być skazani prawomocnymi wyrokami za przestępstwa umyślne ścigane z oskarżenia publicznego ani przestępstwa skarbowe. Statut fundacji będącej organizacją pożytku publicznego musi również zawierać odpowiednie zapisy, w szczególności zakazujące udzielania członkom, ich pracownikom oraz bliskim pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji. Zabrania się też przekazywania lub wykorzystywania majątku na rzecz wspomnianych osób na preferencyjnych warunkach oraz niegospodarnego dokonywania zakupów w podmiotach, w których uczestniczą⁶. Należy wyodrębnić taki podmiot pod względem organizacyjnym i rachunkowym, a działalność pożytku publicznego musi być prowadzona nieprzerwanie przez co najmniej 2 lata. Po spełnieniu wyżej wymienionych wymagań organizacja może zostać wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego jako organizacja pożytku publicznego.

Fundacja będąca organizacją pożytku publicznego dysponuje wieloma uprawnieniami. Ma możliwość uzyskania 1% z podatku dochodowego przekazywanego przez podatników, jest także zwolniona z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), podatku od nieruchomości, podatku od czynności cywilnoprawnych, opłaty sądowej i opłaty skarbowej. Od niedawna może ponadto starać się o uzyskanie na szczególnych warunkach prawa do użytkowania nieruchomości będących

⁴ Art. 12 Ustawy o fundacjach.

⁵ Art. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

⁶ Art. 20 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego⁷. Fundacja posiadająca status organizacji pożytku publicznego oprócz wspomnianego wyżej obowiązku prowadzenia pełnej księgowości oraz składania właściwemu ministrowi sprawozdania ze swojej działalności, ma również obowiązek składania raportów Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej.

2.2. Ramy prawne prowadzenia stowarzyszenia

Stowarzyszenie działa w oparciu o Ustawę z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (tekst jednolity: Dziennik Ustaw z 2001 r., nr 79, poz. 855 z późniejszymi zmianami). Stowarzyszenie jest to dobrowolne, samorządne i trwałe zrzeszenie o charakterze niezarobkowym, które samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz kształtuje swoją działalność za pomocą aktów wewnętrznych. Jego funkcjonowanie opiera się na pracy społecznej członków, ale jest też możliwość zatrudniania pracowników⁸.

Istnieją dwa rodzaje stowarzyszeń: stowarzyszenie zwykłe (nie posiada osobowości prawnej ani nie jest rejestrowane w KRS) oraz stowarzyszenie rejestrowe – posiadające większe możliwości działania w obszarze ekonomii społecznej, ponieważ ma osobowość prawną i może być podmiotem praw i obowiązków. Do założenia stowarzyszenia potrzeba 15 osób fizycznych. Wymagania rejestracyjne są takie same jak w przypadku fundacji: konieczne jest zwołanie zebrania założycielskiego, uchwalenie statutu, wybór komitetu założycielskiego oraz złożenie wniosku do KRS. W odróżnieniu od fundacji główny kapitał stanowią osoby wchodzące w skład stowarzyszenia; kapitał wyrażony w środkach pieniężnych nie jest natomiast wymagany.

Wśród gremiów wchodzących w skład stowarzyszenia można wyróżnić: walne zgromadzenie, zarząd i organ kontroli wewnętrznej, którym najczęściej jest komisja rewizyjna. Walne zgromadzenie wybiera dwa pozostałe ciała, przyjmuje sprawozdania roczne i udziela zarządowi absolutorium. Każdemu z członków przysługuje jeden głos. Zarząd dysponuje najszerszymi uprawnieniami, ponieważ – podobnie jak w przypadku fundacji – prowadzi bieżące sprawy stowarzyszenia i reprezentuje je na zewnątrz. Organem kontrolnym jest najczęściej komisja rewizyjna, choć występuje on niekiedy także pod inną nazwą⁹.

Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą, ale całość dochodu musi być przeznaczana na realizację celów statutowych. Zabrania się podziału dochodu pomiędzy członków

⁷ Art. 24 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

⁸ Art. 2 Prawa o stowarzyszeniach.

⁹ Art. 11 Prawa o stowarzyszeniach.

stowarzyszenia¹⁰. Jeżeli celem statutowym organizacji jest działalność naukowa, oświatowa, kulturalna, w zakresie kultury fizycznej i sportu, ochrony środowiska, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej inwalidów oraz kultu religijnego, dochody przeznaczone na te cele są zwolnione z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT). Trzeba zauważyć, że przepisy umożliwiają nadanie działalności gospodarczej charakteru głównego, a nie pobocznego zajęcia stowarzyszenia.

Nadzór nad stowarzyszeniem pełni starosta powiatu, w którym działa stowarzyszenie, a jeżeli wsparcia udzielają inne organy – także one¹¹. Również stowarzyszenie może stać się organizacją pożytku publicznego; przysługują mu wówczas prawa i obowiązki opisane w poprzednim punkcie.

2.3. Ramy prawne prowadzenia spółdzielni socjalnej

Na wstępie należy rozróżnić dwa rodzaje spółdzielni socjalnej. W zależności od genezy są to: spółdzielnia osób fizycznych oraz spółdzielnia założona przez osoby prawne.

Spółdzielnie socjalne działają w oparciu o przepisy następujących ustaw wraz z ich aktami wykonawczymi:

- 1) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dziennik Ustaw z 2006 r., nr 94, poz. 651 z późniejszymi zmianami);
- 2) Ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jednolity: Dziennik Ustaw z 2003 r., nr 188, poz. 1848 z późniejszymi zmianami);
- 3) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dziennik Ustaw z 2003 r., nr 122, poz. 1143 z późniejszymi zmianami).

Gdy spółdzielnia socjalna zakładana jest przez osoby fizyczne, może liczyć co najmniej pięciu, a maksymalnie pięćdziesięciu członków założycieli¹² o pełnej zdolności do czynności prawnych (pozostali członkowie mogą mieć ograniczoną zdolność do czynności prawnych). Analogicznie do innych rodzajów spółdzielni, spółdzielnia socjalna pozostaje „dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób”, jak stanowi art. 1 Prawa Spółdzielczego. Potencjalnych spółdzielców określa Ustawa o spółdzielniach socjalnych, zgodnie z którą w skład spółdzielni powinni wchodzić przede wszystkim przedstawiciele grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, to jest: bezrobotni, niepełnosprawni, osoby, o których mowa w Ustawie o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 r., czyli bezdomni, uzależnieni od alkoholu i/lub od narkotyków po zakończeniu

¹⁰ Art. 34 Prawa o stowarzyszeniach.

¹¹ Art. 27 Prawa o stowarzyszeniach.

¹² Z wyjątkiem przekształceń spółdzielni inwalidów lub niewidomych.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

programu psychoterapii, chorzy psychicznie, byli pensjonariusze zakładów karnych, a także uchodźcy realizujący indywidualny program integracji¹³. Dla tych osób praca w spółdzielni socjalnej to szansa na odbudowę umiejętności funkcjonowania w środowisku społeczno-zawodowym. Przedstawiciele wyżej wymienionych grup muszą stanowić co najmniej połowę zatrudnionych. Jeżeli przez okres nieprzerwanych 6 miesięcy pracowników z grup zagrożonych wykluczeniem jest mniej niż 50% zatrudnionych w spółdzielni, spółdzielnia podlega likwidacji¹⁴.

Założycielami spółdzielni socjalnej mogą być również dwie osoby prawne, które w ciągu pół roku muszą zatrudnić pięć osób ze wskazanych wyżej grup społecznych.

W obu wariantach zrzeszeni w spółdzielni są jej członkami. Liczba członków może zmieniać się przez cały okres działania spółdzielni, lecz – z wyjątkiem przekształcenia spółdzielni inwalidów lub niewidomych – wykluczona jest sytuacja, w której członków niebędących założycielami spółdzielni jest mniej niż wymaganych ustawą założycieli. W takim wypadku spółdzielnia ulega likwidacji¹⁵.

Uzyskanie członkostwa upoważnia do współzarządzania spółdzielnią w trakcie obrad najwyższego organu spółdzielni – walnego zgromadzenia. Do kompetencji tego gremium należy podejmowanie uchwał, wybór rady nadzorczej i zarządu. Tworzą je wszyscy członkowie spółdzielni, z których każdy dysponuje jednym głosem – głosy poszczególnych członków są równoważne niezależnie od wysokości udziałów. Walne zgromadzenie obraduje przynajmniej raz w roku.

Jeżeli liczba członków wynosi ponad 15 osób, powołuje się także radę nadzorczą. Jest ona ciałem kolegialnym – tworzy ją co najmniej 3 członków spółdzielni. Posiada następujące kompetencje:

- 1) nadzoruje i kontroluje działalność spółdzielni w okresach pomiędzy zebraniem walnego zgromadzenia;
- 2) podejmuje uchwały;
- 3) zatwierdza kształt struktury organizacyjnej spółdzielni;
- 4) rozpatruje skargi;
- 5) składa walnemu zgromadzeniu raporty i sprawozdania.

Ostatnim istotnym organem jest zarząd – czyli ciało wykonawcze, które kieruje bieżącą działalnością spółdzielni oraz reprezentuje ją na zewnątrz. Zgodnie z postanowieniami statutu,

¹³ Art. 4 ust. 1 Ustawy o spółdzielniach socjalnych.

¹⁴ Art. 5 ust. 6 Ustawy o spółdzielniach socjalnych.

¹⁵ Art. 18 pkt 3 Ustawy o spółdzielniach socjalnych, w związku z art. 113 § 1 pkt 2 Prawa Spółdzielczego.
Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

w zarządzie może zasiadać jedna bądź kilka osób wybranych przez walne zgromadzenie lub radę nadzorczą¹⁶.

Zadaniem spółdzielni socjalnej jest prowadzenie przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków oraz ich społeczna i zawodowa reintegracja. Spółdzielnia może również funkcjonować na polu animacji społecznej, kulturalnej czy oświaty na rzecz osób w niej zrzeszonych oraz ich środowiska lokalnego, a także prowadzić działalność społecznie użyteczną w sferze zadań publicznych¹⁷. Pomaga ponadto odnaleźć się na rynku pracy i niweluje przeszkody w wykonywaniu zawodu.

Proces zakładania spółdzielni socjalnej rozpoczyna jej powołanie przez walne zgromadzenie założycielskie. Uchwała ono również statut spółdzielni, dokonuje wyboru jej organów (tj. zarządu, oraz – jeśli trzeba – rady nadzorczej) oraz podejmuje uchwały. Za rzeczywisty początek istnienia spółdzielni należy jednak uznać wyodrębnienie się grupy inicjatywnej, czyli osób, które mają pomysł na działalność gospodarczą i chcą go wspólnie realizować – są to przyszli członkowie założyciele. Grupa inicjatywna opracowuje najważniejsze wewnętrzne zasady pracy spółdzielni, które w przyszłości zostaną zapisane w statucie.

Na założenie spółdzielni osób fizycznych można uzyskać od starosty wsparcie ze środków Funduszu Pracy lub z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

W przypadku Funduszu Pracy bezrobotny zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy może uzyskać dotację nie większą niż czterokrotność przeciętnego wynagrodzenia (13.664,00 zł na dzień 1 stycznia 2012 r.) na jednego członka założyciela spółdzielni. Przystąpienie bezrobotnego do już istniejącej spółdzielni socjalnej może zostać wsparte dotacją nie większą niż trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia (10.248,00 zł na dzień 1 stycznia 2012 r.)¹⁸. Środki te należy przeznaczyć na przykład na kupno sprzętu, maszyn, materiałów biurowych czy towaru, nigdy jednak na wynagrodzenia członków, kupno ziemi czy nabycie i remont lokalu, w którym mieści się spółdzielnia.

W przypadku PFRON niepełnosprawny – zarejestrowany w PUP jako bezrobotny albo poszukujący pracy – może otrzymać dotację na założenie spółdzielni socjalnej lub wniesienie wkładu do już istniejącego podmiotu nie większą niż piętnastokrotność przeciętnego wynagrodzenia

¹⁶ Anna Bulka, Aldona Okraszewska, Jacek Kwiatkowski, *Spółdzielnia socjalna krok po kroku. Poradnik dla osób, które chcą założyć spółdzielnię socjalną*, FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie, Kraków 2008, s. 17.

¹⁷ Art. 2 Ustawy o spółdzielniach socjalnych.

¹⁸ Art. 46 ust.1 pkt 2 Ustawy o promocji zatrudnienia i o instytucjach rynku pracy.
Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

(51.240,00 zł na dzień 1 stycznia 2012 r.), pod warunkiem, że pozostanie członkiem spółdzielni przez 24 miesiące¹⁹.

W obu przypadkach zainteresowany musi złożyć wniosek, w którym wskazuje, o jaką kwotę występuje oraz jaki rodzaj działalności chce prowadzić; przedkłada także kalkulację kosztów, specyfikację wydatków, proponowane formy zabezpieczenia zwrotu kosztów i przewidywane efekty ekonomiczne. Do wniosku należy dołączyć oświadczenia członków założycieli, że przez ostatni rok nie prowadzili działalności gospodarczej, a w ciągu ostatnich pięciu lat nie otrzymali na ten cel pożyczki ani dotacji. Wniosek składa się we właściwym powiatowym urzędzie pracy. Następnym krokiem jest podpisanie ze starostą umowy szczegółowo określającej cel dotacji; naruszenie umowy skutkuje koniecznością zwrotu dotacji wraz z ustawowymi odsetkami²⁰.

Założenie spółdzielni socjalnej nie wymaga posiadania kapitału założycielskiego, jednak członkostwo w niej wiąże się z zadeklarowaniem i wniesieniem określonych opłat obowiązkowych: opłaty wpisowej oraz udziału lub udziałów²¹. Jeśli wymaga tego statut, przyszły członek musi także wnieść wkład pieniężny lub rzeczowy, np. ziemię. Wnoszone przez członków opłaty – których wysokość określa statut – stają się własnością spółdzielni.

Zgodnie z Prawem Spółdzielczym, majątek spółdzielni tworzą dwa fundusze obligatoryjne²²:

- 1) Fundusz udziałowy – jest sumą udziałów wpłaconych przez członków spółdzielni oraz określonych w odrębnych przepisach pieniędzy z innych źródeł (np. otrzymanych dotacji). Zgromadzone w nim udziały stanowią własność wnoszących je członków i w przypadku rozwiązania spółdzielni lub ustania członkostwa podlegają zwrotowi właścicielom pod warunkiem nieujemnego bilansu spółdzielni.
- 2) Fundusz zasobowy – powstaje z wnoszonej przez przystępujących do spółdzielni opłaty wpisowej, części zysków spółdzielni (nadwyżki bilansowej) oraz innych źródeł regulowanych przez odrębne przepisy. Fundusz zasobowy jest niepodzielny i bezzwrotny.

Prawo przewiduje również utworzenie dobrowolnego funduszu, na który składają się pieniężne i niepieniężne wkłady przekazywane spółdzielni przez członków.

Za zobowiązania (np. długi zaciągnięte u dostawców) spółdzielnia odpowiada całym swoim majątkiem, a członkowie spółdzielni – do wysokości wniesionych udziałów. Jeżeli spółdzielnia przynosi straty, pokrywane są one w pierwszej kolejności z funduszu zasobowego, następnie

¹⁹ Art. 12 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

²⁰ Zarówno w przepisach dotyczących dotacji ze środków PFRON, jak i ze środków Funduszu Pracy.

²¹ Art. 19 ust. 1 Prawa Spółdzielczego.

²² Art. 78 Prawa Spółdzielczego.

z funduszu udziałowego oraz (jeśli straty wciąż nie uległy pokryciu) innych funduszy zgodnie z kolejnością wyznaczoną przez statut²³.

Wypracowany przez spółdzielnię socjalną zysk nie podlega podziałowi między członków spółdzielni, czyli nie trafia bezpośrednio w ich ręce; nie może także zasilić funduszu udziałowego ani zostać przeznaczony na oprocentowanie udziałów. O ulokowaniu zysku decyduje uchwała walnego zgromadzenia, jednak w pierwszej kolejności pieniądze muszą zostać przeznaczone na następujące cele²⁴:

- 1) zwiększenie funduszu zasobowego – trafia do niego nie mniej niż 40% zysku spółdzielni;
- 2) ustawowe zadania spółdzielni, czyli społeczna i zawodowa reintegracja jej członków, działalność społeczna i oświatowo-kulturalna, wreszcie społeczna użyteczność – również nie mniej niż 40% zysku;
- 3) fundusz inwestycyjny.

2.4. Ramy prawne prowadzenia spółdzielni pracy

Spółdzielnia pracy opiera się na zapisach Prawa Spółdzielczego, które zawiera zarówno ogólne zasady funkcjonowania wszystkich spółdzielni, jak i zasady szczegółowe, dotyczące między innymi spółdzielni pracy.

Spółdzielnia pracy posiada osobowość prawną i – podobnie jak inne spółdzielnie – jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym. Zrzeszenie to w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą, a fundusz udziałowy stanowi łączna kwota wpłaconych przez członków spółdzielni udziałów.

Spółdzielnia pracy może prowadzić działalność gospodarczą w dowolnej dziedzinie z wyjątkiem działalności pożytku publicznego. Dopuszcza się natomiast zakładanie przez nią fundacji lub spółek, a także przystępowanie do osób prawnych i innych spółdzielni pracy lub związków spółdzielczych, wreszcie – zakładanie i przystępowanie do już istniejących związków rewizyjnych lub związków gospodarczych. Spółdzielnia pracy ma także możliwość prowadzenia działalności społecznej i oświatowo-kulturalnej na rzecz swoich członków oraz ich środowiska²⁵. Od innych

²³ Art. 19 ust. 2 – 3 Prawa Spółdzielczego.

²⁴ 10 Ustawy o spółdzielniach socjalnych.

²⁵ Art. 1 § 2 Prawa Spółdzielczego.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

spółdzielni różni się tym, że obszarem jej działalności gospodarczej jest prowadzenie przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę spółdzielców²⁶.

Z każdym z członków spółdzielni niezależnie od zajmowanego stanowiska zawiera się spółdzielczą umowę o pracę²⁷. Inaczej niż w spółdzielni socjalnej, w spółdzielni pracy minimalna liczba założycieli wynosi 10 osób fizycznych, przy czym nie muszą to być osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Aby założyć spółdzielnię konieczne jest sporządzenie statutu, który reguluje między innymi: oznaczenie nazwy spółdzielni (koniecznie ze zwrotem „spółdzielnia” lub „spółdzielnia pracy”), przedmiot działalności, wysokość opłaty wpisowej, prawa i obowiązki członków, kryteria i tryb przyjmowania nowych spółdzielców, reguły działania walnego zgromadzenia, zasady wyboru organów spółdzielni, sposób podziału nadwyżki dochodu ogólnego i pokrywania strat, ewentualnie także czas działania spółdzielni²⁸.

Organami spółdzielni pracy są: walne zgromadzenie, rada nadzorcza pełniąca funkcje kontrolne oraz zarząd reprezentujący spółdzielnię na zewnątrz i prowadzący jej sprawy bieżące. Dwa ostatnie ciała powoływane są przez walne zgromadzenie, które poza tym przyjmuje sprawozdania roczne oraz udziela zarządowi absolutorium. Dopuszcza się także powołanie innego gremium w miejsce walnego zgromadzenia – zebrania grup członkowskich. Na walnym zgromadzeniu każdy członek ma jeden głos²⁹.

Za swoje zobowiązania spółdzielnia odpowiada całym swoim majątkiem. Członkowie spółdzielni, podobnie jak w innych podmiotach ekonomii społecznej posiadających osobowość prawną, uczestniczą w pokrywaniu ewentualnych strat do wysokości udziałów. Nie istnieje osobista odpowiedzialność za zobowiązania spółdzielni z wyjątkiem konsekwencji zaległości podatkowych i składek z tytułu ubezpieczeń społecznych, co wymaga jednak stosownego zapisu w statucie³⁰.

Spółdzielnia pracy powinna prowadzić pełną księgowość. Ponadto jedyne wsparcie finansowe zagwarantowane przez przepisy prawa to zwolnienie od podatku dochodowego tej części jej zysku, która zostaje przeznaczona na działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz jej członków oraz ich środowiska. Jeżeli spółdzielnia ponosi straty, pokrywane są one w pierwszej kolejności z funduszu zasobowego, następnie z funduszu udziałowego, w końcu – jeśli straty wciąż nie uległy pokryciu – z innych funduszy zgodnie z kolejnością określoną przez statut.

Zysk podlega podziałowi pomiędzy członków spółdzielni. Zasady podziału określa statut spółdzielni pracy; kryterium może stanowić np. ilość wniesionych udziałów. Jeśli fundusz zasobowy

²⁶ Art. 181 Prawa Spółdzielczego.

²⁷ Art. 52 Prawa Spółdzielczego.

²⁸ Art. 5 Prawa Spółdzielczego.

²⁹ Dział IV Prawa Spółdzielczego.

³⁰ Art. 19 Prawa Spółdzielczego.

jest mniejszy niż fundusz udziałowy, na jego zwiększenie należy przeznaczyć przynajmniej 5% zysku. Co istotne, na wynagrodzenie członka spółdzielni składa się nie tylko pensja, ale również prawo do części nadwyżki bilansowej przeznaczonej do podziału między członków zgodnie z zasadami ustalonymi w statucie. Są to stałe, prawnie chronione elementy wynagrodzenia³¹.

Co najmniej raz na trzy lata spółdzielnie pracy podlegają ponadto kontroli legalności, rzetelności i gospodarności przeprowadzanej przez zewnętrzne związki rewizyjne³².

2.5. Ramy prawne prowadzenia spółdzielni osób prawnych

Spółdzielnie osób prawnych również działają w oparciu o Prawo Spółdzielcze. Mogą je założyć co najmniej trzy osoby prawne, w tym także inne spółdzielnie lub organizacje pozarządowe. Spółdzielnia osób prawnych nie może prowadzić działalności pożytku publicznego.

Spółdzielnie osób prawnych mają osobowość prawną i – tak jak inne spółdzielnie – działają w oparciu o statut, który powinien zawierać następujące informacje: oznaczenie nazwy spółdzielni (ze zwrotem „spółdzielnia”), przedmiot działalności, wysokość wpisowego, prawa i obowiązki członków, zasady powoływania nowych organów, zasady podziału nadwyżki dochodu ogólnego oraz pokrywania strat, ewentualnie także czas działania spółdzielni. Kompetencje organów, kwestie odpowiedzialności i zasady prowadzenia działalności gospodarczej są identyczne jak w przypadku spółdzielni pracy.

2.6. Ramy prawne prowadzenia centrów integracji społecznej

Funkcjonowanie centrów integracji społecznej (CIS) opiera się na Ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dziennik Ustaw nr 122, poz. 1143 z późniejszymi zmianami). Ich celem jest szeroko pojęta reintegracja zawodowa i społeczna. Centra mogą świadczyć następujące usługi³³:

- 1) kształcenie umiejętności pozwalających osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym na pełnienie satysfakcjonujących, wcześniej dla nich niedostępnych funkcji społecznych;
- 2) przekazywanie umiejętności zawodowych, a w efekcie – podwyższenie bądź zmiana kompetencji beneficjentów;

³¹ Art. 183 Prawa Spółdzielczego.

³² Art. 91 Prawa Spółdzielczego.

³³ Art. 3 ust. 1 Ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

- 3) nauka planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, w tym uświadamianie szansy na osiągnięcie własnych dochodów dzięki zatrudnieniu lub działalności gospodarczej;
- 4) uczenie racjonalnego gospodarowania pieniędzmi.

Centra integracji społecznej nie prowadzą działalności gospodarczej, a jedynie wspierają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mogą prowadzić działalność wytwórczą, handlową lub usługową oraz rolniczą z wyjątkiem obrotu alkoholem, paliwami lub tytoniem. Moc założenia CIS mają: wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta, marszałek województwa, wreszcie – organizacja pozarządowa. Centra funkcjonują jako wyodrębnione organizacyjnie i finansowo jednostki organizacyjne podmiotu-matki (w wypadku utworzenia przez marszałka przybierają formę prawną jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego). Nie są zatem osobnym podmiotem ani nie posiadają osobowości prawnej, co więcej – to organy zakładające są odpowiedzialne za ich działanie³⁴. CIS mogą być finansowane z dotacji jednostek samorządu terytorialnego, dochodów z działalności oraz ze środków z Unii Europejskiej.

Centra integracji społecznej tworzy się decyzją wojewody po złożeniu wniosku przez instytucję założycielską. Każdego roku wniosek można złożyć w dwóch terminach: od 1 do 30 kwietnia lub od 1 do 30 września. Status CIS otrzymuje się na 5 lat.

Pomiędzy centrami a beneficjentami, czyli osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym, nie nawiązuje się stosunek pracy. Jeśli osobom tym przyznano status bezrobotnych, otrzymują co miesiąc świadczenie integracyjne, którego wysokość jest równa zasiłkowi dla bezrobotnych.

2.7. Ramy prawne prowadzenia zakładów aktywności zawodowej

Podstawą utworzenia zakładu aktywności zawodowej (ZAZ) jest Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dziennik Ustaw z 2011 r., nr 127, poz. 721 z późniejszymi zmianami).

Podobnie jak centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej nie stanowią osobnych podmiotów i nie mają osobowości prawnej, ponieważ funkcjonują jako wyodrębnione organizacyjnie i finansowo jednostki w ramach instytucji lub organizacji założycielskiej. Niezależnie jednak od pola aktywności ciała założycielskiego, ZAZ zawsze działają na rzecz rehabilitacji niepełnosprawnych. Prawo zezwala na prowadzenie przez nie działalności gospodarczej. Zakład aktywności zawodowej może zostać utworzony – na podstawie decyzji wojewody – przez gminę

³⁴ Art. 3 ust. 4 Ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

lub powiat, a także fundację, stowarzyszenie lub inną organizację społeczną, której celem statutowym jest rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych³⁵.

Status ZAZ może uzyskać jednostka, w której co najmniej 70% zatrudnionych na umowę o pracę stanowią osoby niepełnosprawne o znacznym lub o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. Wśród ww. osób, zgodnie z brzmieniem przepisów ustawowych, przeważającą grupę stanowią osoby skierowane do pracy przez powiatowe urzędy pracy. Pozostałe warunki przydzielenia statusu ZAZ to: spełnianie wymagań wynikających z przepisów i zasad BHP; przystosowanie do potrzeb niepełnosprawnych stanowisk pracy, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i ciągów komunikacyjnych; zapewnienie doraźnej i specjalistycznej opieki medycznej, poradnictwa i usług rehabilitacyjnych; przeznaczanie uzyskanych dochodów na zakładowy fundusz aktywności; opinia starosty o potrzebie utworzenia ZAZ³⁶.

Na utworzenie zakładu aktywności zawodowej można uzyskać dotację m.in. ze środków PFRON, a na jego działanie – od samorządu województwa. PFRON może sfinansować ponadto działalność bieżącą zakładu z wyłączeniem kosztów działalności gospodarczej.

2.8. Ramy prawne prowadzenia spółek non profit

Podmiotami ekonomii społecznej mogą być również spółki prowadzące działalność, która nie jest skierowana na osiągnięcie zysku. Trzeba przy tym wyróżnić spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, które mogą działać w każdym zgodnym z prawem celu, również społecznym³⁷. Szczegóły działalności spółki non profit powinien zawierać jej statut oraz umowa. Rejestracji należy dokonać w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Spółkę non profit mogą założyć zarówno przez osoby fizyczne, jak i prawne. Tego rodzaju spółka posiada odrębną osobowość prawną, w związku z czym odpowiada za zaciągnięte przez siebie zobowiązania. Żeby założyć taką spółkę, konieczne jest podpisanie umowy i zgromadzenie kapitału założycielskiego w wysokości 5.000,00 zł – w formie wkładu finansowego bądź rzeczowego, jednak nie może być to świadczenie usług na rzecz spółki lub pieniądze otrzymane na realizację działalności statutowej, jeżeli założycielem jest organizacja pozarządowa³⁸.

³⁵ Art. 29 ust. 1 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

³⁶ Tamże.

³⁷ Art. 151 Kodeksu Spółek Handlowych.

³⁸ Art. 158 Kodeksu Spółek Handlowych.

Podobnie jak w omawianych wcześniej spółdzielniach, również i w spółkach non profit istnieją następujące ciała: zgromadzenie wspólników (najwyższa władza) oraz zarząd (organ reprezentacyjny i zajmujący się sprawami bieżącymi). Dopuszcza się również powołanie rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej, które zajmują się wewnętrzną kontrolą spółki. W przeciwieństwie do innych podmiotów ekonomii społecznej, ważność głosu w spółce z ograniczoną może zależeć od ilości posiadanych udziałów³⁹.

Spółką non profit może być również spółka akcyjna, która nie działa w celu osiągnięcia zysku, jednak jej kapitał założycielski musi wynosić przynajmniej 100,000 zł, utworzenie rady nadzorczej jest obowiązkowe, a akcje (w miejsce udziałów) mają równą wartość nominalną.

Jak wspomniano wyżej, działalność gospodarcza może mieć dowolny prawnie dopuszczalny cel. Jednak na spółki, które uzyskały status organizacji pożytku publicznego, prawo nakłada pewne ograniczenia. Nie mogą one działać w celu osiągnięcia zysku i muszą przeznaczać całość dochodu na realizację celów statutowych, a nie do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników⁴⁰. Jest to warunek otrzymywania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych oraz zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), podatku od nieruchomości, podatku od czynności cywilnoprawnych, opłaty sądowej i opłaty skarbowej; a także prawa do użytkowania szczególnych warunkach nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego⁴¹.

Spółki non profit mogą być ponadto założycielami fundacji, spółdzielni osób prawnych lub niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz członkami związków organizacji pozarządowych.

2.9. Ramy prawne prowadzenia niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej

Niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej (NZOZ) działają w oparciu o Ustawę z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dziennik Ustaw z 2007 r., nr 14, poz. 89 z późniejszymi zmianami). NZOZ nie posiadają osobowości prawnej, są jednak organizacyjnie i finansowo wyodrębnione od odpowiedzialnej za działania zakładu jednostki założycielskiej. Ich zadaniem jest udzielanie świadczeń zdrowotnych i promocja zdrowia⁴². Mogą je zakładać kościoły

³⁹ Art. 152 i art. 174 Kodeksu Spółek Handlowych.

⁴⁰ Art. 3 ust. 3 pkt 4 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

⁴¹ Art. 24 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

⁴² Art. 1 ust. 2 pkt 2 Ustawy o zakładach opieki zdrowotnej.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

lub związki wyznaniowe, pracodawcy, fundacje, związki zawodowe, samorządy zawodowe, stowarzyszenia oraz spółki bez osobowości prawnej⁴³.

NZOZ mogą udzielać świadczeń medycznych za darmo w ramach działalności statutowej lub płatnie, jako działalność gospodarcza czy też działalność pożytku publicznego. Płatne usługi mogą zostać objęte kontraktem z Narodowym Funduszem Zdrowia; wówczas świadczenia zdrowotne udzielane przez NZOZ finansuje NFZ, zwalniając tym samym z opłaty usługobiorcę.

W zakładach konieczne jest prowadzenie pełnej księgowości, która wyczerpująco określałaby przychody i wydatki. Wszelkie dane na temat działalności zawiera statut. Trzeba również pamiętać o szczegółowych wymogach dotyczących wyposażenia pomieszczeń używanych przez zakład, a także o tym, że świadczeń medycznych udzielać mogą wyłącznie osoby posiadające stosowne uprawnienia. W celu rozpoczęcia działalności należy wpisać NZOZ do prowadzonego przez wojewodę rejestru zakładów opieki zdrowotnej⁴⁴.

⁴³ Art. 8 ust. 3 oraz art. 8 ust. 1 pkt 4 – 8 Ustawy o zakładach opieki zdrowotnej.

⁴⁴ Art. 12 Ustawy o zakładach opieki zdrowotnej.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

3. Podmiot ekonomii społecznej jako miejsce pracy niepełnosprawnego

Kim jest niepełnosprawny?

W prawie polskim definicję niepełnosprawności odnaleźć można w Preambule Karty Praw Osób Niepełnosprawnych (definicja nieobowiązująca) oraz w Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (definicja obowiązująca). W świetle wspomnianej ustawy niepełnosprawny to osoba, której stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub czasowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia pełnienie funkcji społecznych, a w szczególności ogranicza zdolność do wykonywania pracy zawodowej.

Niepełnosprawność potwierdza orzeczenie wydane przez: lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, lekarzy rzeczoznawców Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, komisje podległe Ministerstwu Obrony Narodowej oraz Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji, powiatowe lub miejskie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności, a także podmioty już nieistniejące, np. komisje lekarskie ds. inwalidztwa i zatrudnienia⁴⁵.

Zatrudnianie niepełnosprawnych

Nie istnieją odrębne przepisy o zatrudnianiu niepełnosprawnych przez organizacje pozarządowe; warunki zatrudnienia i pracy niepełnosprawnych reguluje wzmiankowana wyżej ustawa. Podobnie jak inni pracodawcy zatrudniający niepełnosprawnych, NGO mają możliwość korzystania z różnych form wsparcia, do których zaliczyć należy:

- 1) dofinansowanie wynagrodzenia niepełnosprawnych pracowników (System Obsługi Dofinansowań);
- 2) refundację kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej;
- 3) zwrot dodatkowych kosztów zatrudniania niepełnosprawnego;
- 4) dofinansowanie szkoleń pracowników niepełnosprawnych⁴⁶.

⁴⁵ Na podstawie: *Niezbędnik pracodawcy. Osoba niepełnosprawna w twojej firmie*, pod red. zespołu Fundacji Pomocy Matematykom i Informatykom Niepełnosprawnym Ruchowo, październik 2010, s.1.

⁴⁶ *Niezbędnik pracodawcy...*, s. 6.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

System Obsługi Dofinansowań

Zgodnie ze wspomnianą wyżej ustawą dofinansowanie wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych mogą otrzymać następujące grupy pracodawców:

- 1) prowadzący zakład pracy chronionej;
- 2) zatrudniający co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, w tym co najmniej 6% niepełnosprawnych;
- 3) zatrudniający mniej niż 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

Pracodawcy występujący o dofinansowanie nie mogą poza tym zalegać z zobowiązaniami wobec PFRON na kwotę większą niż 100 zł.

Dofinansowuje się osoby posiadające aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Wysokość dofinansowania zależy od:

- 1) wielkości części etatu niepełnosprawnego;
- 2) stopnia niepełnosprawności pracownika;
- 3) szczególnych schorzeń zatrudnionego;
- 4) kategorii pracodawcy zatrudniającego osobę niepełnosprawną.

Pracodawcy prowadzącemu zakład pracy chronionej przysługuje 100% kwot dofinansowania, a pozostali otrzymują miesięczną dotację w wysokości:

- a) 70% kwoty dofinansowania,
- lub
- b) 90% kwoty dofinansowania.

Stopień niepełnosprawności /Termin wejścia w życie	Stopień znaczny	Stopień umiarkowany	Stopień lekki
1 stycznia 2012 r.	2169,20 zł (170% płacy minimalnej)	1596,00 zł (125% płacy minimalnej)	638,00 zł (50% płacy minimalnej)
1 lipca 2012 r.	2296,80 zł (180% płacy minimalnej)	1467,40 zł (115% płacy minimalnej)	510,40 zł (45% płacy minimalnej)
1 stycznia 2013 r.	180% płacy minimalnej*	100% płacy minimalnej	40% płacy minimalnej

Wysokość kwoty dofinansowania jest zmienna. Stan obecny i prognozowany przedstawia tabela:

* Wysokość dofinansowania w 2013 r. nie jest znana, ponieważ na ten rok nie została jeszcze określona kwota minimalnego wynagrodzenia.

Aby ubiegać się o dofinansowanie wynagrodzenia niepełnosprawnego, wnioskodawca musi dokonać rejestracji w Systemie Obsługi Dofinansowań. W tym celu należy wypełnić i przesłać do biura PFRON następujące dokumenty: formularz Wn-D (wniosek o wypłatę miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych) wraz z załącznikiem INF-D-P (miesięczna informacja o wynagrodzeniach, zatrudnieniu i stopniach niepełnosprawności pracowników niepełnosprawnych); aktualny odpis rejestru albo aktualne zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej; zaświadczenie z Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej o numerze identyfikacyjnym REGON; decyzję Naczelnika Urzędu Skarbowego o nadaniu numeru identyfikacji podatkowej NIP; w przypadku zakładów pracy chronionej – decyzję Wojewody lub Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych o nadaniu statusu takiego zakładu.

Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej

Oprócz Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych podstawą prawną refundacji wyposażenia stanowiska pracy jest Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 marca 2011 r. w sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej. Zgodnie z tymi aktami zwrot kosztów przysługuje pracodawcy, który zobowiązuje się do zatrudnienia niepracującego niepełnosprawnego skierowanego przez urząd pracy (zarejestrowanego w UP jako bezrobotny/poszukujący pracy) na przynajmniej 36 miesięcy. Refundacja obejmuje koszty kupna lub wytworzenia stanowiska pracy niepełnosprawnego łącznie z kwotą niepodlegającego odliczeniu podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego; wysokość refundacji nie może przekroczyć jednak piętnastu przeciętnych wynagrodzeń⁴⁷. Aby otrzymać zwrot kosztów wyposażenia stanowiska, pracodawca musi:

- 1) zawrzeć umowę ze starostą właściwym ze względu na miejsce zarejestrowania niepełnosprawnego albo siedzibę pracodawcy – zwrotowi podlegają wyłącznie koszty poniesione po podpisaniu umowy;

⁴⁷ Art. 26e Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

- 2) wyposażyć stanowisko pracy niepełnosprawnego,
- 3) zwrócić się z odpowiednim wnioskiem do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych albo do właściwego ze względu na miejsce zarejestrowania osoby niepełnosprawnej starosty;
- 4) udokumentować koszty kupna lub wyposażenia oraz przedstawić pozytywną opinię Państwowej Inspekcji Pracy o przystosowaniu stanowiska do potrzeb wynikających z niepełnosprawności osoby zatrudnionej⁴⁸.

Refundacja dodatkowych kosztów zatrudniania niepełnosprawnego

Podobnie jak w wypadku opisanej wyżej refundacji wyposażenia stanowiska pracy, możliwość i warunki zwrotu kosztów zatrudnienia niepełnosprawnego regulują: Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także odpowiednie rozporządzenie, w tym przypadku – Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 marca 2011 r. w sprawie zwrotu dodatkowych kosztów związanych z zatrudnianiem pracowników niepełnosprawnych. Refundacja obejmuje poniesione przez pracodawcę koszty umożliwienia pracownikowi niepełnosprawnemu wykonywania powierzonych mu obowiązków i dotyczy wyłącznie kosztów dodatkowych, wynikających z zatrudnienia niepełnosprawnego⁴⁹.

- 1) Zwrot kosztów adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb niepełnosprawnych oblicza się według następującego wzoru:⁵⁰

kwota podlegająca refundacji =	koszt materiałów budowlanych lub środków trwałych oraz koszt robót budowlanych albo wytworzenia środków przeznaczonych do przygotowania stanowiska pracy	minus	koszt materiałów budowlanych lub środków trwałych oraz kosztów robót budowlanych albo wytworzenia środków, jeżeli stanowiłyby adaptację lub wyposażenie stanowiska pracy pracowników pełnosprawnych
---------------------------------------	--	--------------	---

⁴⁸ Tamże.

⁴⁹ Art. 26 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

⁵⁰ § 5 pkt 2 Rozporządzenia w sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej.

2) Zwrot kosztów adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających niepełnosprawnemu wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy oblicza się następująco⁵¹:

kwota podlegająca refundacji =	koszt kupna urządzeń lub ich przystosowania	minus	koszt takich samych urządzeń na potrzeby osób pełnosprawnych
---------------------------------------	---	--------------	--

3) Zwrot kosztów zatrudnienia asystenta pomagającego niepełnosprawnemu w pracy oblicza się według poniższego wzoru⁵²:

kwota podlegająca refundacji =	kwota najniższego wynagrodzenia	razy	$\frac{\text{liczba godzin w miesiącu przeznaczonych na pomoc niepełnosprawnemu}}{\text{miesięczna liczba godzin pracy niepełnosprawnego}}$
---------------------------------------	---------------------------------	-------------	---

4) Refunduje się także kupno i przystosowanie oprogramowania, urządzeń i technologii na użytek pracowników niepełnosprawnych⁵³.

5) Zwrotowi podlegają też koszty badań medycyny pracy oceniające zasadność dostosowywania stanowiska dla niepełnosprawnego.

Zwrot dodatkowych kosztów przysługuje pracodawcy, który zobowiązał się do zatrudnienia niepracującego niepełnosprawnego na co najmniej 36 miesięcy. Refundacja może przewyższać przeciętne wynagrodzenie maksymalnie dwadzieścia razy⁵⁴.

Tryb występowania o refundację jest analogiczny do wyżej opisanego. Obejmuje: zawarcie umowy ze starostą, wykonanie zadeklarowanych działań i wreszcie złożenie wniosku o zwrot poniesionych kosztów. Refundacji podlegają wyłącznie wydatki udokumentowane.

Jeżeli pracownik zostanie zatrudniony na okres krótszy niż 36 miesięcy, pracodawca ma obowiązek zwrotu części środków – zarówno w przypadku refundacji kosztów przygotowania stanowiska pracy dla niepełnosprawnego, jak i refundacji dodatkowych kosztów związanych z jego zatrudnieniem. Wysokość zwrotu wynosi 1/36 całości dofinansowania za każdy miesiąc odstąpienia

⁵¹ § 6 pkt 2 Rozporządzenia w sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej.

⁵² Art. 26d Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

⁵³ Art. 26 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

⁵⁴ Art. 26 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

od zatrudnienia, ale nie może być niższa niż 1/6 tej kwoty. Zwrotu należy dokonać najpóźniej 3 miesiące od dnia rozwiązania stosunku pracy z niepełnosprawnym. Pracodawca nie musi zwracać dofinansowania, jeżeli zatrudni innego niepełnosprawnego – albo zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotny lub poszukujący pracy i niepozostająca w zatrudnieniu (w przypadku dostosowania stanowiska pracy)⁵⁵, albo skierowanego przez powiatowy urząd pracy (w przypadku zwrotu dodatkowych kosztów)⁵⁶.

Dofinansowanie szkoleń dla niepełnosprawnych

Dofinansowanie szkoleń dla niepełnosprawnych gwarantuje Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Ze szkoleń ogólnych bądź specjalistycznych skorzystać mogą zarówno osoby pozostające bez zatrudnienia (art. 40 ust. 1), jak i osoby pracujące (art. 41). Pieniądze pochodzą z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Refundacja może pokryć do 80% kosztów szkolenia niepełnosprawnego pracownika, na jedną osobę nie może jednak przekroczyć dwukrotności przeciętnego wynagrodzenia brutto. Refundacji podlegają koszty szkolenia poniesione przez pracodawcę pod warunkiem, że osoba przeszkolona zostanie zatrudniona na innym, zgodnym z tematem szkolenia stanowisku przez co najmniej 24 miesiące. Wniosek o dofinansowanie pracodawca kieruje do starosty tam, gdzie mieści się siedziba firmy. Zwrotowi podlegają wyłącznie koszty poniesione przez pracodawcę po podpisaniu umowy ze starostą⁵⁷.

W przypadku osoby niepracującej skierowanej na szkolenia przez kierownika powiatowego urzędu pracy, koszty szkolenia nie mogą przekroczyć dziesięciokrotności przeciętnego wynagrodzenia brutto⁵⁸.

⁵⁵ Art. 26e Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

⁵⁶ Art. 26 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

⁵⁷ Art. 41 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

⁵⁸ Art. 40 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

4. Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego oraz klauzule społeczne

4.1. Jednostki samorządu terytorialnego jako założyciele

Jak wskazano wyżej, niektóre podmioty ekonomii społecznej mogą być zakładane przez jednostki samorządu terytorialnego (JST). W niniejszym rozdziale omówione zostały szczegółowe wymagania dotyczące poszczególnych podmiotów.

Jednostki samorządu terytorialnego – zarówno gmina czy powiat, jak i samorząd województwa – mogą tworzyć spółdzielnie socjalne osób prawnych⁵⁹. Jak wiadomo z poprzednich rozdziałów, aby założyć taki podmiot, konieczne są dwie osoby prawne: jednostki samorządu terytorialnego, kościelne osoby prawne lub organizacje pożytku publicznego. JST mogą przystępować także do istniejących spółdzielni. W obu przypadkach jednostka samorządu terytorialnego zobowiązana jest podjąć uchwałę w tej kwestii. Spółdzielnia socjalna założona przez osoby prawne musi w ciągu 6 miesięcy zatrudnić co najmniej 5 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a po 12 miesiącach pracy zatrudnionym należy – na ich życzenie – umożliwić przystąpienie do spółdzielni socjalnej⁶⁰. Zgodnie z Ustawą o zatrudnieniu socjalnym, spółdzielnie są zwolnione z opłaty sądowej za wniosek o wpisanie do Krajowego Rejestru Sądowego oraz z opłaty za ogłoszenie wpisu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, co pozwala zaoszczędzić około 1000 – 1500 zł. Spółdzielniom pracy wolno poza tym korzystać z pomocy Ośrodków Wspierania Spółdzielczości Socjalnej oraz bezpłatnej pracy wolontariuszy.

JST mogą tworzyć również centra integracji społecznej. Takie centra działają wówczas w formie samorządowego zakładu budżetowego albo jednostki budżetowej⁶¹, a współzałożycielami mogą być organizacje pozarządowe.

Kolejnym podmiotem tworzonym przez jednostki samorządu terytorialnego są zakłady aktywności zawodowej, choć wyłącznie w obrębie gminy lub powiatu. Współzałożycielami mogą być fundacje, stowarzyszenia lub inne organizacje społeczne, których celem statutowym jest rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. Utworzenie takiego zakładu podlega dofinansowaniu ze środków samorządu województwa. Istnieje też możliwość dotacji z PFRON, z zastrzeżeniem, że nie może ona przekraczać 65% wszystkich kosztów utworzenia. Źródłem dotacji na późniejsze działanie ZAZ także są PFRON oraz województwa. W tym wypadku maksymalne dofinansowanie

⁵⁹ Art. 4 ust. 2 Ustawy o spółdzielniach socjalnych.

⁶⁰ Art. 5a ust. 1 – 2 Ustawy o spółdzielniach socjalnych.

⁶¹ Art. 3 ust. 2 Ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

ze środków PFRON wynosi 90% kosztów, a udział województw to przynajmniej 10% – lub mniej, jeśli znajdują się inne źródła finansowania. Zarówno założenie, jak i działanie zakładu dofinansowuje samorząd województwa; warunki i wysokość dofinansowania określa umowa zawarta z podmiotem zakładającym ZAZ. Zakład aktywności zawodowej nie może być w związku z powyższym utworzony przez samorząd wojewódzki, ponieważ to właśnie ta instytucja przydziela dofinansowanie.

Paragraf siódmy Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2007 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej stanowi, że ze środków PFRON może być sfinansowane dostosowanie pomieszczeń zakładowych do potrzeb osób niepełnosprawnych, ich wyposażenie, zakup sprzętu rehabilitacyjnego oraz surowców i materiałów potrzebnych do rozpoczęcia działalności gospodarczej, a także kupno lub wynajem środków transportu.

Spółki kapitałowe – czyli spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółki akcyjne – o charakterze non profit mogą być zakładane przez jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli. Należy mieć przy tym na uwadze, że tylko charakter non profit kwalifikuje do miana podmiotu ekonomii społecznej, w związku z czym statut spółki powinien wskazywać realizowany cel społeczny oraz zawierać zapis zakazujący podziału zysku pomiędzy udziałowców lub akcjonariuszy.

4.2. Pomoc finansowa dla podmiotów ekonomii społecznej

Jak wiadomo z poprzednich rozdziałów, na założenie nowej lub przystąpienie do istniejącej spółdzielni socjalnej w powiatowym urzędzie pracy można uzyskać dotację z Funduszu Pracy lub z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Jest to jedyny podmiot ekonomii społecznej dofinansowywany z tych źródeł.

Osoby zakładające spółdzielnię socjalną mogą także uzyskać wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII – Promocja Integracji Społecznej, Poddziałanie 7.2.2 – wsparcie ekonomii społecznej. Zadaniem tego poddziałania jest tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi adaptacyjnych form zatrudnienia, także w sektorze ekonomii społecznej, a jego beneficjentem mogą być osoby prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, nigdy jednak osoby fizyczne. Wsparcie mogą uzyskać różnego rodzaju podmioty, w tym także podmioty ekonomii społecznej. Poddziałanie to jest skutecznym instrumentem aktywizacji osób doświadczających trudności w funkcjonowaniu na rynku pracy, ponieważ łączy w sobie cele społeczne z ekonomicznymi.

Wsparcie w ramach Poddziałania 7.2.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki otrzymać mogą osoby fizyczne znajdujące się w grupie zagrożonej wykluczeniem społecznym i zamierzające

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

założyć spółdzielnię socjalną, a także oraz osoby prawne, choć do osób fizycznych skierowany jest inny rodzaj pomocy niż do osób prawnych.

Osoba zagrożona wykluczeniem społecznym może uzyskać co najmniej dwa rodzaje pomocy w zakładaniu lub przystępowaniu do spółdzielni socjalnej spośród wymienionych poniżej:

- 1) indywidualne i grupowe doradztwo oraz szkolenia z zakresu zakładania i prowadzenia spółdzielni socjalnej,
- 2) dotacja na założenie nowej bądź przystąpienie do już istniejącej spółdzielni socjalnej, o ile wszyscy członkowie takiego podmiotu rozpoczęli działalność lub przystąpili do spółdzielni socjalnej w wyniku uczestnictwa w projekcie,
- 3) wsparcie pomostowe, czyli przyznanie dodatkowych środków połączone z doradztwem oraz pomocą w efektywnym wykorzystaniu dotacji (dostępne wyłącznie dla osób, które rozpoczęły działalność lub przystąpiły do spółdzielni w ramach danego projektu).

Z kolei osoby prawne otrzymują co najmniej dwa rodzaje pomocy spośród wymienionych poniżej:

- 1) indywidualne i grupowe doradztwo dla kadr oraz szkolenia z zakresu zakładania i prowadzenia spółdzielni socjalnej,
- 2) dotacja na założenie albo przystąpienie osoby fizycznej do spółdzielni socjalnej nie wyższa niż 20 tys. zł na każdą osobę fizyczną przystępującą do spółdzielni socjalnej i/lub w niej zatrudnianą (dotyczy to wyłącznie osób fizycznych uczestniczących w projekcie),
- 3) wsparcie pomostowe w okresie do 6 do 12 miesięcy od momentu przystąpienia osoby fizycznej do spółdzielni socjalnej albo jej zatrudnienia (dotyczy to wyłącznie osób fizycznych, które rozpoczęły działalność lub przystąpiły do spółdzielni w ramach danego projektu), a także doradztwo.

Wskazane wyżej wsparcie pomostowe nie może przewyższyć minimalnej pensji obowiązującej w dniu wypłacenia dotacji, czyli maksymalnie 1.500,00 zł na 1 stycznia 2012 r. Wypłata dotacji następuje co miesiąc przez 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy; w uzasadnionych przypadkach na wniosek uczestnika projektu dopuszczalne jest przedłużenie wypłaty do 12 miesięcy. Beneficjent może także niekiedy pokryć wydatki poniesione przez uczestnika projektu przed zawarciem umowy, ale po rejestracji działalności.

Ważną rolę w opisanym procesie odgrywają instytucje pośredniczące, czyli jednostki samorządu terytorialnego (np. urzędy marszałkowskie – zazwyczaj pełniące funkcję instytucji

pośredniczących I stopnia) oraz instytucje rynku pracy (np. Wojewódzkie Urzędy Pracy – instytucje pośredniczące I lub II stopnia, w zależności od województwa)⁶².

Na terenie województwa mazowieckiego instytucją pośredniczącą I stopnia jest Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim, a instytucjami pośredniczącymi II stopnia są: Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie zajmujący się projektami Priorytetu VI, Poddziałania 6.1 oraz Mazowiecka Jednostka Wdrażania Projektów Unijnych przydzielona do Priorytetu VI Poddziałania 6.2 i 6.3, a także Priorytetów VII, VIII i IX. To właśnie instytucje pośredniczące dysponują na drodze konkursów dla podmiotów prawnych dotacjami, które następnie w ramach odpowiednich projektów zostają rozdysponowane między osoby fizyczne pragnące założyć spółdzielnię socjalną. W konkursach tych mogą brać udział wszystkie podmioty prawne z wyjątkiem:

- a) osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej lub oświatowej (tych dotyczą odrębne przepisy),
- b) takich podmiotów, które same zakładają przedsiębiorstwo ekonomii społecznej.

Część wynagrodzenia osób wykluczonych społecznie, które założyły spółdzielnię socjalną, może podlegać finansowaniu ze środków Funduszu Pracy. W tym celu niezbędne jest zawarcie umowy pomiędzy spółdzielnią a starostą właściwym dla jej siedziby. Świadczenie jest równe składce na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe zatrudnionego oraz części kosztów pracodawcy odpowiadającej składce na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe pracownika zagrożonego wykluczeniem społecznym. Świadczenie to wypłacane jest w pełnej wysokości przez 24 miesiące od dnia zatrudnienia, a przez kolejne 12 miesięcy – zmniejszone o połowę. Dofinansowanie nie może być jednak wyższe niż miesięczna składka, której podstawą jest wynagrodzenie minimalne⁶³.

Fundacje, stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne, spółki non profit, kościelne osoby prawne i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego mogą uzyskać świadczenie w postaci dotacji celowej. Taka dotacja udzielana jest między innymi w ramach powierzenia realizacji zadań publicznych w sferach takich jak: pomoc społeczna, działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej oraz społecznej osób zagrożonych wykluczeniem, działalność charytatywna, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, czy wreszcie – promocja zatrudnienia bądź aktywizacja zawodowa bezrobotnych i zagrożonych zwolnieniem z pracy⁶⁴. Dotacja celowa musi zostać rozliczona z prawidłowości jej wykorzystania, a zlecone zadania muszą mieścić się w ramach płatnego

⁶² Art. 59 ust. 2 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.

⁶³ Art. 12 pkt 3a Ustawy o spółdzielniach socjalnych.

⁶⁴ Art. 11 w związku z art. 4 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

lub nieodpłatnego realizowania postanowień statutu i nie mogą stanowić działalności społecznej podmiotu ekonomii społecznej. W oparciu o Ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, realizacja wspomnianych zadań pożytku publicznego przez wszystkich przedsiębiorców, również ekonomii społecznej, może zostać ponadto wsparta pożyczką, gwarancją lub poręczeniem.

4.3. Pozafinansowe formy wsparcia podmiotów ekonomii społecznej

Warto zauważyć, że wkładem założycielskim jednostki samorządu terytorialnego podczas zakładania spółdzielni socjalnej może być również prawo własności rzeczy. JST może także świadczyć na rzecz spółdzielni socjalnej różnorakie usługi za pośrednictwem swoich wolontariuszy lub pracowników, na przykład doradzać w sprawach prawnych, ekonomicznych, marketingowych i księgowych⁶⁵.

Podobne usługi doradcze i szkoleniowe można świadczyć również na rzecz innych podmiotów ekonomii społecznej. Są one wówczas realizowane jako zadania instytucji rynku pracy i pomocy społecznej. Zezwala się także na rzeczowe lub organizacyjne wspieranie podmiotów ekonomii społecznej przez jednostki samorządu terytorialnego (np. udostępnianie sal), a także na wspólną organizację różnego rodzaju przedsięwzięć, jak choćby prowadzenie razem projektu albo utworzenie zespołu czy grupy roboczej – wszystko w celu pełniejszej partycypacji społecznej w wykonywaniu zadań publicznych.

Gdy podmioty ekonomii społecznej mają status jednostek pożytku publicznego, mogą starać się o udostępnienie na szczególnych warunkach nieruchomości należących do ciał samorządu terytorialnego. Uzyskują wówczas prawo do najmu lub dzierżawy nieruchomości zabudowanych czy też niezabudowanych⁶⁶.

Organizacje pożytku publicznego oraz osoby prawne prowadzące działalność charytatywną, opiekuńczą, kulturalną, leczniczą, oświatową, naukową, badawczo-rozwojową, wychowawczą, sportową lub turystyczną również posiadają ułatwiony dostęp do nieruchomości, pod warunkiem, że będą one służyły celom niezwiązanym z działalnością zarobkową. Na mocy przepisów Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity: Dziennik Ustaw z 2010 r., nr 102, poz. 651 z późniejszymi zmianami) budynki lub tereny te są przekazywane bez przetargu⁶⁷. Preferencyjny najem lokali możliwy jest również na podstawie uchwały właściwej rady gminy

⁶⁵ Art. 5a ust. 5 Ustawy o spółdzielniach socjalnych.

⁶⁶ Art. 24 ust. 2 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

⁶⁷ Art. 37 ust. 2 pkt 3 Ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

lub rady miasta. Poza tym jeżeli organizacja pożytku publicznego zdecyduje się na kupno takiej nieruchomości, otrzymuje upust od ceny rynkowej⁶⁸.

4.4. Klauzule społeczne

Klauzule społeczne są to specjalne uregulowania w przepisach o zamówieniach publicznych, umożliwiające między innymi wymaganie od wykonawców zatrudniania osób zagrożonych wykluczeniem społecznych lub kupna określonych towarów czy usług u przedsiębiorców zatrudniających osoby mające szczególne problemy z integracją zawodową i społeczną.

Innymi słowy, chodzi o możliwość zlecenia podmiotowi ekonomii społecznej wykonania usługi lub dostarczenia towaru. Korzystające nierzadko z tej możliwości jednostki samorządu terytorialnego nie tylko otrzymują produkty potrzebne im do bieżącej pracy czy realizowania inwestycji, ale jednocześnie wypełniają w ten sposób cele społeczne, ponieważ zamówienie stanowi formę wsparcia przedsiębiorstwa. Można powiedzieć, że jednostka samorządu terytorialnego należycie wypełnia w ten sposób swoje ustawowe zadania⁶⁹.

Prawo zamówień publicznych przewiduje również możliwość zamówienia usług lub towarów u określonych grup przedsiębiorstw; zezwala się mianowicie na zastrzeżenie, że zlecenie mogą otrzymać wyłącznie pracodawcy, u których ponad 50% zatrudnionych pracowników stanowią osoby niepełnosprawne. Dopuszcza się przy tym wykluczenie pracodawców, którzy nie przestrzegają praw pracowniczych. Ustawodawca przewiduje także zatrudnienie na potrzeby realizacji zamówienia określonych grup społecznych oraz utworzenie bądź zwiększenie funduszu szkoleniowego – to również jest klauzula społeczna.

⁶⁸ Art. 68 ust. 1 pkt 2 Ustawy o gospodarce nieruchomościami.

⁶⁹ Art. 29 ust. 4 Prawa zamówień publicznych.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

5. Przykłady podmiotów ekonomii społecznej: zakład aktywności zawodowej i spółdzielnia socjalna

Zakład aktywności zawodowej – Pracownia Rzeczy Różnych

W 2004 r. Fundacja SYNAPSIS zrealizowała projekt „Partnerstwo dla Rain Mana”, w ramach którego instytucje z trzech sektorów – organizacje pozarządowe, firmy prywatne oraz administracja publiczna – wspólnie rozpoczęły pracę nad modelowym przedsiębiorstwem społecznym dla osób z autyzmem. W projekcie uczestniczyli także partnerzy międzynarodowi. Pracownia Rzeczy Różnych to przedsiębiorstwo społeczne w formie zakładu aktywności zawodowej, czyli instytucja, której nadrzędnym działaniem jest realizacja celów społecznych⁷⁰.

W roku 2005 w Wilczej Górze pod Warszawą rozpoczęto budowę przedsiębiorstwa społecznego. Budowa trwała dwa lata, ponieważ – jak w wielu projektach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL – wystąpiły opóźnienia, a nawet czasowe wstrzymanie prac. Ostatecznie przedsiębiorstwo pod nazwą Pracownia Rzeczy Różnych otwarto w marcu 2007 roku, a miesiąc później zaczęli w niej pracę dorośli z autyzmem.

Jest to pierwsze w Polsce przedsiębiorstwo społeczne dla osób z autyzmem. Zatrudnia dwudziestu czterech dorosłych autyków oraz tyle samo trenerów i instruktorów pracy (nie wszystkich na pełny etat), autyk potrzebuje bowiem osoby pełniącej funkcję asystenta i przewodnika po trudnych czy niezrozumiałych sytuacjach codziennych. Dodatkowo za aspekt ekonomiczny przedsiębiorstwa odpowiada trzyosobowy zespół biznesowy. Z powyższych danych jasno wynika, że pracownicy z autyzmem wymagają niezwykle intensywnej i licznej opieki.

W przedsiębiorstwie działają cztery pracownie: drewna, witrażu, ceramiki i papieru. Jednym z jego filarów są profesjonalne usługi poligraficzne, a w pracowni ceramiki, witrażu i stolarskiej powstaje rękodzieło. Specyfika autyzmu nie pozwala prowadzić produkcji na wielką skalę – zamiast tego powstają przedmioty „na miarę klienta”, produkowane w krótkich seriach lub pojedynczo.

⁷⁰ Na podstawie: www.synapsis.org.pl, dostęp z dnia 15 lutego 2012.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spółdzielnia socjalna – Osiedlowa Spółdzielnia Socjalna „Pokolenie”

Osiedlowa Spółdzielnia Socjalna „Pokolenie” z Legionowa powstała w lipcu 2010 r. w ramach projektu koordynowanego przez Krajową Radę Spółdzielczą. „Pokolenie” mogło powstać dzięki wsparciu kilku podmiotów. Rozpoczęcie działalności umożliwiła bezzwrotna pożyczka z Powiatowego Urzędu Pracy w wysokości 30 tysięcy złotych. Poręczycielem była zaś Lokatorsko-Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa z Legionowa, z którą funkcjonowanie „Pokolenia” jest bardzo ściśle związane, Spółdzielnia Mieszkaniowa jest bowiem jego pierwszym zleceniodawcą. Usługi świadczone przez „Pokolenie” obejmują sprzątanie nieruchomości wskazanych przez administrację SM, w tym:

- codzienne sprzątanie klatek, zsypów i altanek śmietnikowych;
- mycie oraz ścieranie kurzy z parapetów, skrzynek, balustrad itp.;
- mycie podłóg i szyb w drzwiach wejściowych, wiat, lamperii, wind;
- codzienne sprzątanie chodników, dróg osiedlowych, parkingów, terenów zielonych oraz placów zabaw.

„Pokolenie” zostało założone przez trzech bezrobotnych, a obecnie zatrudnia osoby borykające się z różnymi problemami wyselekcjonowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Stara się aktywizować zawodowo społeczność bezrobotnych z Legionowa i okolic. Kieruje swoje usługi zarówno do klientów prywatnych, jak i instytucjonalnych.

Zakres działalności „Pokolenia” obejmuje:

- prace remontowe,
- sprzątanie oraz inne prace porządkowe w biurach i mieszkaniach,
- opiekę nad terenami zielonymi,
- pomoc osobom starszym (w tym zakupy, sprzątanie, drobne naprawy),
- opiekę nad dziećmi w różnym wieku (odprowadzanie do szkoły i przedszkola),
- catering,
- opiekę nad grobami,
- inne prace wynikające z potrzeb mieszkańców.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Innym obszarem działalności „Pokolenia” jest pielęgnacja terenów zielonych; spółdzielcy mają teraz pod opieką ponad 18 ha trawników⁷¹.

6. Spółdzielnia socjalna – jak jest naprawdę?

Według Ogólnopolskiego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Socjalnych w Polsce działa 406 spółdzielni socjalnych, w tym 42 na Mazowszu. Rzeczywiście, przedstawiciel Fundacji Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych wskazuje⁷², że spółdzielnie socjalne to najczęściej zakładany w Polsce typ przedsiębiorstwa ekonomii społecznej. Wynika to prawdopodobnie z faktu, że spółdzielnia socjalna – w odróżnieniu od pozostałych przedsiębiorstw społecznych – może być finansowana ze środków publicznych już na etapie tworzenia. Jednakże stosunkowa łatwość założenia nie przekłada się na trwałość czy efektywność funkcjonowania – wiele spółdzielni socjalnych szybko upada. Powodów może być wiele; zarówno wewnętrznych (np. brak biznesplanu, źle dobrany profil działalności, brak przygotowania do rynkowej samodzielności), jak i zewnętrznych (np. kryzys ekonomiczny).

Powszechnym powodem likwidacji przedsiębiorstwa jest niestety jedno z kryteriów definiujących podmiot ekonomii społecznej, a mianowicie demokratyczny system zarządzania, wyrażany zasadą „jeden człowiek – jeden głos”. Trzeba pamiętać, że członkami spółdzielni socjalnych są osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, zazwyczaj pozbawione doświadczenia w zarządzaniu firmą, a co za tym idzie – umiejętności podejmowania właściwych decyzji kształtujących przyszłość spółdzielni i wszystkich jej członków.

W związku z tym konieczne wydaje się wprowadzenie zmian przepisów prawa regulujących zasady funkcjonowania spółdzielni i być może podnoszących efektywność przedsiębiorstwa. Spółdzielnie socjalne powinny być zarządzane przez kompetentny zarząd lub wykwalifikowanego kierownika, który przed walnym zgromadzeniem odpowiadałby za prawidłowe funkcjonowanie podległego sobie podmiotu. Należy także umożliwić finansowanie ze środków publicznych szkoleń przygotowujących członków spółdzielni do roli przedsiębiorców. Poniżej znajdują się propozycje merytorycznego wsparcia dla nowych podmiotów ekonomii społecznej.

⁷¹ Na podstawie: www.osspokolenie.orangespace.pl, dostęp z dnia 15 lutego 2012.

⁷² Na potrzeby niniejszej ekspertyzy przeprowadzono wywiad z pracownikiem Fundacji Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych (FISE).

rodzaj działania	tryb realizacji działania	tematyka
szkolenie podstawowe	grupowe	spółdzielczość socjalna w Polsce i krajach UE, zakładanie i prowadzenie spółdzielni socjalnej, prawo, finanse
doradztwo ogólne	grupowe	tworzenie i prowadzenie spółdzielni socjalnej, biznesplan, zewnętrzne, w tym unijne finansowanie spółdzielni
doradztwo ogólne	indywidualne	określenie predyspozycji do pracy w spółdzielni socjalnej
szkolenie specjalistyczne	indywidualne	podwyższenie kwalifikacji zawodowych
szkolenie specjalistyczne dla członków zarządu	grupowe	zarządzanie przedsiębiorstwem, zespołem, czasem
doradztwo doraźne	indywidualne	prawo, finanse, planowanie kariery, zasady działania spółdzielni socjalnej itp.
doradztwo psychologiczne, szkolenie interpersonalne	grupowe	nauka pracy w grupie, rozwiązywanie konfliktów

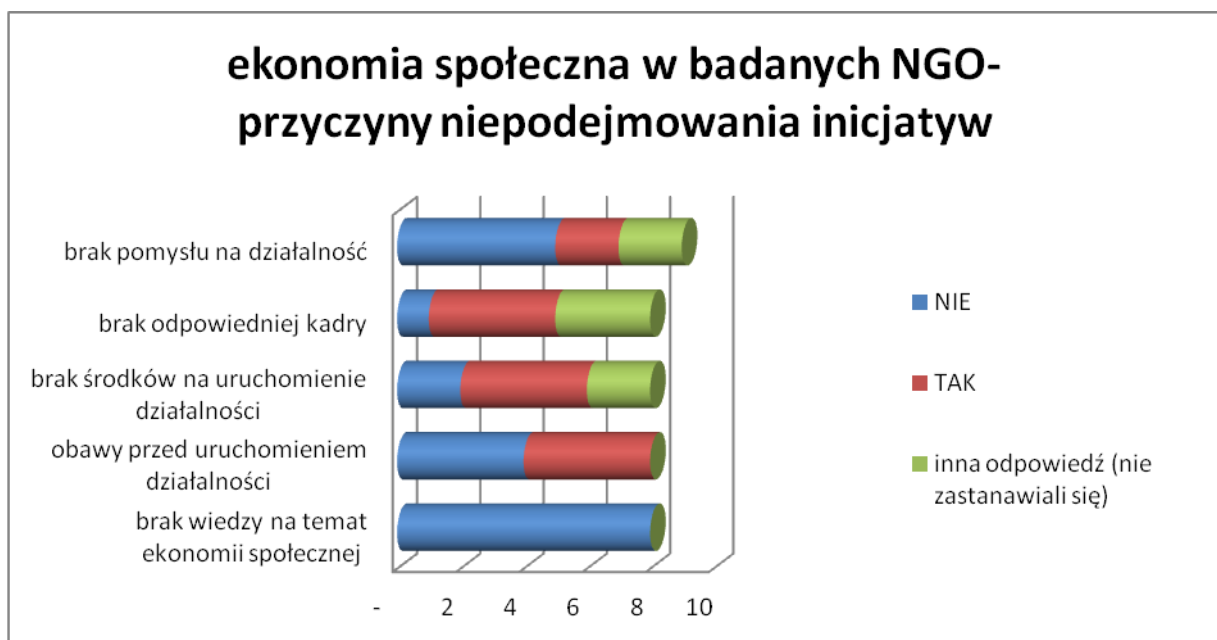

7. Dlaczego organizacje członkowskie Federacji nie prowadzą działań z obszaru ekonomii społecznej? Diagnoza na podstawie badania ankietowego

Na cel ekspertyzy przeprowadzono ankietę telefoniczną z przedstawicielami dziesięciu organizacji zrzeszonych w Federacji MAZOWIA. W większości były to organizacje pracujące bezpośrednio z beneficjentami, głównie z osobami niepełnoprawnymi; trzeba zaznaczyć, że tylko jedna z nich prowadzi działalność w obszarze ekonomii społecznej. Podsumowanie badania znajduje się w niniejszym rozdziale.

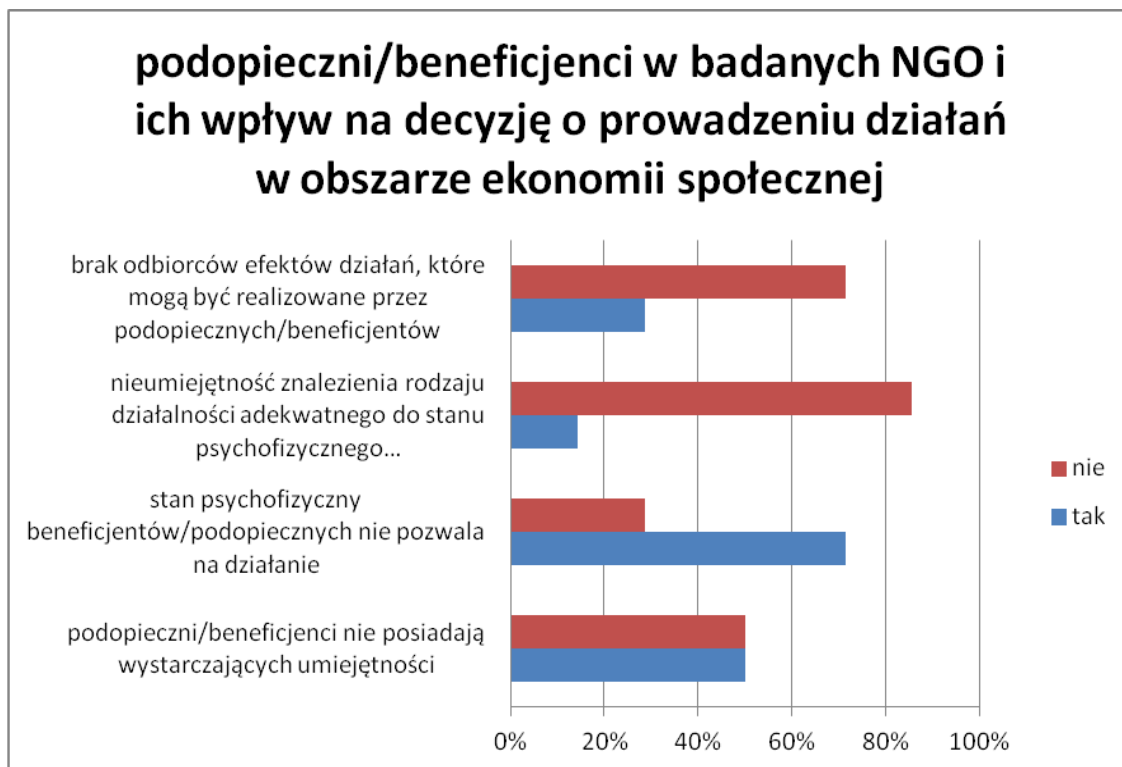
Wszystkie badane organizacje posiadają wiedzę na temat ekonomii społecznej (na pytanie, czy przeszkodę w prowadzeniu działań ekonomii społecznej stanowi brak wiedzy, organizacje odpowiadały: „nie”), niemniej jednak połowa ankietowanych deklaruje obawy przed rozpoczęciem takiej działalności. Badanie pokazuje ponadto, że większość NGO nie otwiera tego rodzaju przedsiębiorstwa, mimo że ma pomysł, czym mogłoby się zajmować. Dlaczego tak się dzieje?

Między innymi dlatego, że organizacje pozarządowe nie mogą otrzymać dotacji na założenie podmiotu ekonomii społecznej, nie mogą także korzystać ze wsparcia pomostowego przysługującego np. osobom fizycznym tworzącym spółdzielnię socjalną. Poza tym, jak wynika z badania, brak odpowiedniej kadry, jak również funduszy na zatrudnienie dodatkowego pracownika. Inne podawane uzasadnienia to: „nigdy się nad tym nie zastanawialiśmy”; „nie są to zadania statutowe naszej organizacji”; „mamy złe relacje z samorządem”.

Działanie w sferze ekonomii społecznej zależy często od specyfiki grupy, jaka pozostaje pod opieką organizacji. Spora część respondentów badania zwraca uwagę, że założenie przedsiębiorstwa ekonomii społecznej wyklucza stan psychofizyczny lub brak odpowiednich umiejętności beneficjentów. Przedstawiciel organizacji pomagającej osobom ze schorzeniami słuchu wskazał odpowiedź: „beneficjenci mają problem z komunikacją – potrzeba specyficznej kadry”. Pojawiały się też opinie, że zapisy statutu nie pozwalają na podejmowanie tego rodzaju działalności. Niektóre organizacje nigdy nie zastanawiały się nad założeniem jednostki ekonomii społecznej, z kolei inne – nie są jej utworzeniem zainteresowane.

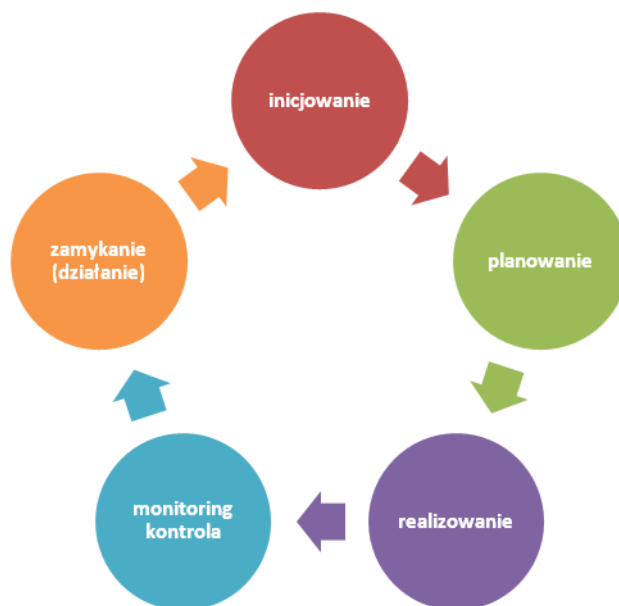

8. „Ekonomia społeczna w praktyce”. Przewodnik dla organizacji członkowskich

Rozpoczęcie i prowadzenie działalności należy traktować jako pewnego rodzaju projekt – czyli zbiór działań przygotowawczych, wdrożeniowych i kontrolujących, którego celem jest dobrze prosperujące przedsiębiorstwo. Metodologia projektowa proponuje następujący porządek czynności:

- 1) inicjowanie,
- 2) planowanie,
- 3) realizacja,
- 4) monitoring i kontrola
- 5) zamknięcie.

W wypadku zakładania podmiotu ekonomii społecznej ostatni punkt – „zamknięcie” – jest równoznaczny z wejściem w fazę sprawnego funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Na początku trzeba rozważyć następujące kwestie:

- 1) Co chce się zrobić i po co? – opis, cele, oczekiwane rezultaty;
- 2) Dlaczego warto się tego podjąć? – uzasadnienie;
- 3) Dla kogo działania są przeznaczone? – grupa docelowa, beneficjenci;
- 4) Jak ma wyglądać organizacja pracy? – zarządzanie;
- 5) Kto jest potrzebny do realizowania zadań? – zespół;

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

- 6) Jakich kosztów można się spodziewać i jak je sfinansować? – budżet;
- 7) Co zamierza się osiągnąć i jak to sprawdzić? – rezultaty, wskaźniki, monitoring;
- 8) Co może przeszkodzić w realizacji planu? – zagrożenia;
- 9) Czy potrzeba wsparcia z zewnątrz? – ewentualni partnerzy, instytucje wspierające.

Odpowiedzi na powyższe pytania pomogą ukierunkować energię grupy założycielskiej, mogą również stać się podstawą biznesplanu przedsiębiorstwa społecznego.

Biznesplan może przybierać różne formy i spełniać różne funkcje, przede wszystkim – wyznaczać strategię rozwoju oraz porządkować wiedzę o przedsiębiorstwie i jego otoczeniu. Sporządzenie wartościowego biznesplanu ułatwia pracę przedsiębiorcy, podnosi też wiarygodność podmiotu w oczach potencjalnych inwestorów prywatnych, a także organów administracji państwowej, które przyznają różnorodne dotacje (na przykład starosty powiatowego finansującego wkład do spółdzielni socjalnej). Biznesplan stanowi swoistą wizytówkę przedsiębiorstwa i często jest wymagany przez instytucję przyznającą dotację – musi na przykład zostać dołączony do wniosku o dofinansowanie założenia spółdzielni socjalnej. Ze względu na ryzyko, jakie ponosi instytucja inwestująca w zakładaną działalność gospodarczą, biznesplan powinien zawierać jak najwięcej istotnych informacji, w tym:

- a) dane przedsiębiorstwa (pełna nazwa, adres, telefon oraz e-mail),
- b) informacje o personelu przedsiębiorstwa (kwalifikacje i doświadczenie),
- c) opis działalności (rodzaj przedsięwzięcia, adresaci oferty, przewaga nad konkurencją rynkową),
- d) charakterystyka rynku, na którym funkcjonować będzie produkt lub usługa,
- e) sylwetka potencjalnych klientów,
- f) określenie potencjalnej konkurencji,
- g) plan promocji,
- h) zasady ustalania ceny oferowanych produktów lub usług,
- i) konieczność posiadania koncesji lub pozwoleń,
- j) źródła finansowania przedsięwzięcia,
- k) ocena ryzyka⁷³.

Rozważenie przyszłych celów przedsiębiorstwa oraz własnej kondycji jako przedsiębiorcy powinno iść w parze z rozeznaniem możliwości i ograniczeń, jakie na poszczególne formy

⁷³ Opracowano na podstawie wzoru biznesplanu stanowiącego załącznik do Wniosku o przyznanie dotacji na rozpoczęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej.

przedsiębiorstwa społecznego nakłada prawo. Charakterystyka form prawnych przedsiębiorstwa społecznego (fundacja, stowarzyszenie, spółdzielnia socjalna, spółdzielnia pracy, spółdzielnia osób prawnych, spółka non profit, ZAZ, CIS, NZOZ) wraz z istniejącymi formami wsparcia omówione zostały w rozdziałach 2 i 4. Poniżej znajduje się tabela systematyzująca wiedzę o dofinansowaniach, o które mogą ubiegać się przedsiębiorcy społeczni.

Podmiot korzystający ze wsparcia	Rodzaj wsparcia oraz podmiot udzielający dofinansowania	Warunki otrzymania wsparcia	Szczegóły wsparcia
spółdzielnia socjalna	środki przyznawane na rozpoczęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej z Funduszu Pracy/umowa zawierana ze starostą	<ul style="list-style-type: none"> - złożenie wniosku o przyznanie środków do starosty oraz zgłoszenie się do PUP, z którym zawierana jest umowa osoby/grupy osób bezrobotnych wraz z załącznikami: - oświadczenia, że założyciele nie prowadzili działalności gospodarczej w okresie ostatnich 12 miesięcy i nie korzystali w ostatnich 5 latach z pożyczki lub dotacji z Funduszu Pracy lub innych funduszy publicznych na prowadzenie działalności gospodarczej lub rolniczej - dokumenty poświadczające, że członkowie-założyciele rekrutują się z grup wymienionych w Ustawie o spółdzielniach socjalnych - biznesplan 	<p>Wsparcie przysługuje osobom fizycznym, otrzymują je bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy zakładający spółdzielnię socjalną lub bezrobotni, którzy przystępują do już istniejącej spółdzielni socjalnej. Środki przyznawane są jednorazowo w kwocie nie wyższej niż 4-krotne przeciętne wynagrodzenie na jednego członka założyciela spółdzielni (obecnie do 13865,32 zł na jednego bezrobotnego). Bezrobotny, który przystąpi do już istniejącej spółdzielni socjalnej, ma prawo do dotacji nie wyższej niż 3-krotne przeciętne wynagrodzenie (obecnie maksymalnie 10398,99 zł).</p> <p>Pieniądze z dotacji mogą być przyznane na zakup sprzętu, maszyn, materiałów biurowych, towaru, natomiast nie przysługują np. na wynagrodzenia członków, zakup ziemi czy kupno i remont lokalu, w którym mieści się spółdzielnia.</p>

spółdzielnia socjalna	dotacja na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej ze środków PFRON/ umowa zawierana ze starostą	- złożenie wniosku o dotację wraz z wymaganymi załącznikami - zobowiązanie do członkostwa w spółdzielni socjalnej przez co najmniej 24 miesiące (do tego okresu liczy się okresy choroby ubezpieczenia chorobowego, zasadniczą lub zastępczą służbę wojskową, korzystanie ze świadczenia rehabilitacyjnego).	Wsparcie przysługuje osobom fizycznym; otrzymują je osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne albo poszukujące pracy zarówno członkowie założyciele, jak i osoby przystępujące do już istniejącej spółdzielni socjalnej. Środki przyznawane są jednorazowo w wysokości określonej w umowie zawartej ze starostą, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia (obecnie 51994,95 zł).
spółdzielnia socjalna	wsparcie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 7.2.2. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. /instytucje pośredniczące oraz instytucje realizujące projekty w ramach umów zawieranych z instytucjami pośredniczącymi	- udział w projekcie ogłaszanym przez Beneficjentów uprawnionych do realizacji projektów przez instytucje pośredniczące - załącznikiem do dokumentów wymaganych by otrzymać wsparcie jest biznesplan	- możliwość <u>wsparcia jednorazowego</u> wysokości do 20 tys. zł na osobę oraz <u>wsparcia pomostowego</u> , wypłacanego miesięcznie przez okres od 6 do 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej (wysokość miesięcznej dotacji nie może przekroczyć kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego na dzień wypłacenia dotacji).
spółdzielnia socjalna	granty przyznawane przez ośrodki wspierania spółdzielczości socjalnej	- złożenie wniosku wraz z wymaganymi załącznikami (najczęściej: dokumenty potwierdzające stan prawny spółdzielni (wyciąg KRS, odpis statutu); zaświadczenie o niezaleganiu lub stanie zaległości ZUS/US; oświadczenie o niezyskaniu wsparcia finansowego od innego Ośrodka Wsparcia Spółdzielczości Socjalnej w odniesieniu do tych samych wydatków)	Ośrodki wspierania spółdzielczości socjalnej świadczą usługi doradcze, edukacyjne i finansowe, przyznają granty na pierwsze wyposażenie spółdzielni w podstawowy sprzęt techniczny oraz pożyczki i poręczenia.

<p>fundacja, stowarzyszenie, spółdzielnia pracy, spółdzielnia socjalna, spółka non-profit,</p>	<p>zwolnienia z podatku od osób prawych (CIT)</p>		<p>Zwolnienie obejmuje: - <u>dla fundacji</u>: dochody fundacji przeznaczone na realizację celów statutowych (o ile cele te mieszczą się w kategorii celów społecznie i gospodarczo użytecznych) oraz jeśli fundacja ma status OPP - dochody przeznaczane na działalność PP - <u>dla stowarzyszenia</u> : analogicznie do fundacji - <u>dla spółdzielni pracy</u>: dochody spółdzielni przeznaczane na działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków i ich środowiska - <u>dla spółdzielni socjalnej</u> : część dochodu przeznaczana na działalność związaną z reintegracją społeczną i zawodową członków spółdzielni - <u>dla spółki non-profit (dotyczy wyłącznie spółki, której założycielem i jedynym udziałowcem jest stowarzyszenie)</u>: dochody spółki przeznaczane na realizację celów statutowych</p>
<p>spółdzielnia socjalna</p>	<p>refundacja składek na ubezpieczenie społeczne pracowników spółdzielni ze środków Funduszu Pracy/ starosta powiatowy</p>	<p>zawarcie umowy pomiędzy starostą właściwym dla siedziby spółdzielni, a tą spółdzielnią socjalną</p>	<p>- <u>dla spółdzielni socjalnej</u>: refundacja części wynagrodzenia pracownika spółdzielni socjalnej równa wysokości składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe oraz części kosztów pracodawcy odpowiadającej składce na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe zatrudnionego. Finansowanie w pełnej wysokości przysługuje przez okres 24 miesięcy od dnia zatrudnienia pracownika oraz w połowie tej wysokości przez kolejne 12 miesięcy.</p>

spółdzielnia socjalna, fundacja, stowarzyszenie	refundacja opłat sądowych/ sąd rejestrowy	- złożenie w sądzie rejestrowym wniosku o zwolnienie z opłat sądowych. Wniosek o zwolnienie z opłat składa się wraz z wnioskiem o wpis do KRS.	- dla spółdzielni socjalnej: refundacja opłaty sądowej od wniosku o wpis KRS (w wysokości 1000zł) oraz opłaty za ogłoszenie wpisu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (w wysokości 500 zł) - fundacje/stowarzyszenia: wnoszą opłatę sądową i za ogłoszenie wpisu, jeżeli wniosek o wpis do KRS dotyczy równocześnie wpisu do rejestru przedsiębiorców; mogą wnosić o zwolnienie z opłaty sądowej (stawki analogiczne jak w przypadku spółdzielni)
fundacja, stowarzyszenie, spółdzielnia socjalna, spółka non-profit prowadzące działalność pożytku publicznego	możliwość uczestniczenia w otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych możliwość uczestniczenia w otwartych konkursach ofert na realizację zleconych działań publicznych/ umowa zawierana z organem administracji publicznej	- udział w konkursie ogłoszonym przez uprawniony organ administracji publicznej -złożenie wniosku i dokumentów wymaganych od uczestników konkursu	Zadania zlecone mogą być realizowane w ramach odpłatnej lub nieodpłatnej działalności statutowej.
fundacja, stowarzyszenie, spółdzielnia socjalna, spółka non-profit prowadzące działalność pożytku publicznego	możliwość korzystania z pracy wolontariuszy	- zawarcie umowy pomiędzy podmiotem a wolontariuszem	- możliwość korzystania z pracy wolontariuszy nie dotyczy działań związanych z prowadzoną przez podmiot działalnością gospodarczą
fundacja, stowarzyszenie, spółka non-profit o ile posiadają status Organizacji Pożytku Publicznego	możliwość otrzymania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych		
fundacja, stowarzyszenie, spółka non-profit o ile posiadają status Organizacji Pożytku Publicznego	zwolnienie z podatków i opłat dotyczące działalności pożytku publicznego		zwolnienie z: - podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) -podatku od nieruchomości - podatku od czynności cywilnoprawnych - opłaty skarbowej, - opłat sądowych

fundacja, stowarzyszenie, spółka non-profit o ile posiadają status Organizacji Pożytku Publicznego	możliwość nabywania na szczególnych warunkach prawa do użytkowania nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego		- podmioty posiadające status OPP mogą ubiegać się o użyczenie, wydzierżawienie lub najem lokalu, który jest własnością publiczną na preferencyjnych warunkach - możliwa jest również bonifikata przy zakupie nieruchomości
--	--	--	---

Kwestie prawne

Jak przebiega rejestracja podmiotów nabywających osobowość prawną? W świetle ustawodawstwa przedsiębiorstwo społeczne zaczyna istnieć z chwilą jego rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym⁷⁴ oraz dokonania pozostałych formalności rejestracyjnych. Należy jednak pamiętać, że w praktyce rejestracja stanowi zaledwie końcowy etap procesu tworzenia podmiotu ekonomii społecznej. Istotne jest również, że przedsiębiorcy społeczni zaczynają ponosić koszty działalności gospodarczej począwszy od chwili rejestracji.

Rejestracja podmiotu ekonomii społecznej nabywającego osobowość prawną odbywa się zgodnie z przedstawioną poniżej procedurą.

1) Rejestracja w Krajowym Rejestrze Sądowym

Rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym dokonać należy najpóźniej 7 dni od ustanowienia podmiotu w sądzie rejonowym właściwym ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa. Rejestracji dokonuje organ upoważniony (zarząd), który składa poniższe dokumenty:

- wniosek o rejestrację podmiotu w rejestrze przedsiębiorców KRS-W20,
- formularze: KRS-WK „Organy podmiotu/wspólnicy uprawnieni do reprezentowania spółki” oraz KRS-WM „Przedmiot działania”,
- dodatkowe dokumenty według zaprezentowanej niżej tabeli.

⁷⁴ Dotyczy podmiotów, które w świetle prawa mogą nabyć osobowość prawną, czyli fundacji, stowarzyszenia, spółdzielni oraz spółki non profit.

Podmiot	Dokumenty załączane do wniosku o rejestrację w KRS
Fundacja	<ul style="list-style-type: none"> - oświadczenie o ustanowieniu fundacji, - statut fundacji w 2 egzemplarzach, chyba że obszar działania fundacji ograniczony jest do jednego województwa – wówczas w 3 egzemplarzach, - uchwały o powołaniu organów fundacji, - dodatkowo, w wypadku fundacji prowadzących działalność gospodarczą, uwierzytelnione notarialnie bądź złożone przed właściwym sędzią lub upoważnionym pracownikiem sądu wzory podpisów osób uprawnionych do reprezentowania fundacji, - oświadczenie wskazujące nadzorującego fundację ministra.
Stowarzyszenie	<ul style="list-style-type: none"> - statut stowarzyszenia, - protokół z zebrania założycielskiego, - lista członków założycieli, - podjęte na zebraniu uchwały: o powołaniu organizacji, o wyborze Komitetu Założycielskiego, o przyjęciu statutu, o wyborze Zarządu, wreszcie – o wyborze organu kontroli wewnętrznej.
Spółdzielnia socjalna	<ul style="list-style-type: none"> - statut wraz z uchwałą o jego przyjęciu, - protokół z walnego zgromadzenia założycielskiego, - lista obecności z adresami członków założycieli i ich podpisami, a w przypadku spółdzielni osób prawnych – lista osób prawnych zakładających spółdzielnię oraz lista uprawnionych do reprezentacji tych podmiotów wraz z ich podpisami, - uchwała o powołaniu spółdzielni zawierająca adres siedziby spółdzielni, skład zarządu i rady nadzorczej, - zaświadczenia potwierdzające, że założyciele spółdzielni socjalnej kwalifikują się do jej ustanowienia w świetle Ustawy o spółdzielniach socjalnych.
Spółdzielnia pracy oraz spółdzielnia osób prawnych	<ul style="list-style-type: none"> - statut wraz z uchwałą o jego przyjęciu, - protokół z walnego zgromadzenia założycielskiego, - lista obecności z adresami członków założycieli i ich podpisami, a w przypadku spółdzielni osób prawnych – lista osób prawnych zakładających spółdzielnię, - lista uprawnionych do reprezentacji tych podmiotów wraz z ich podpisami, - uchwała o powołaniu spółdzielni zawierająca adres siedziby spółdzielni, skład zarządu i rady nadzorczej.

Spółka non profit	<ul style="list-style-type: none"> - umowa spółki w formie aktu notarialnego w 2 egzemplarzach, - lista wspólników, - oświadczenie wszystkich członków zarządu, że wkłady na pokrycie kapitału zakładowego zostały wniesione w całości, - poświadczony urzędowo wzory podpisów osób uprawnionych do reprezentowania spółki, czyli członków zarządu spółki i prokurentów, - dowody powołania wszystkich członków gremiów spółki.
--------------------------	--

Podmiot nabywa osobowość prawną z chwilą wpisania go do KRS.

2) Wpis do Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej – REGON

Po dokonaniu rejestracji w KRS należy wystąpić z wnioskiem o wpis do Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON) prowadzonego przez prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Sporządzony na formularzu RG-1 wniosek należy skierować do urzędu statystycznego właściwego ze względu na siedzibę podmiotu w terminie 7 dni od daty wpisu do KRS (do wniosku załącza się kopię tego wpisu); zgłoszenia można także dokonać listownie do 14 dni od wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Wydanie zaświadczenia o uzyskaniu numeru REGON musi nastąpić w ciągu 14 dni.

3) Uzyskanie Numeru Identyfikacji Podatkowej (NIP)

Organem upoważnionym do nadania Numeru Identyfikacji Podatkowej w ramach Krajowej Ewidencji Podatników jest urząd skarbowy. Przedstawiciele podmiotu występującego o NIP muszą wypełnić formularz NIP-1 oraz dostarczyć dokumenty potwierdzające prawdziwość udzielanych informacji (zaświadczenie o wpisie do Krajowego Rejestru Sądowego; dokument uprawniający do korzystania z nieruchomości, na terenie której znajduje się siedziba podmiotu, to jest akt własności bądź umowę najmu lub użyczenia lokalu czy nieruchomości; zaświadczenie o nadaniu numeru REGON; umowę otwierającą rachunek bankowy).

Podczas składania wniosku o NIP należy wybrać formę opodatkowania podatkiem dochodowym; może to być karta podatkowa, ryczałt ewidencjonowany lub opodatkowanie na zasadach ogólnych. Zgłoszenie rejestracyjne VAT składa się na druku VAT-R we właściwym urzędzie skarbowym najpóźniej w przeddzień rozpoczęcia sprzedaży towarów lub świadczenia usług objętych tym podatkiem.

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

4) Założenie rachunku bankowego podmiotu

Właścicielem rachunku musi być podmiot prowadzący działalność. Podpisywaną umowę należy opatrzyć pieczęcią z pełną nazwą podmiotu, adresem siedziby, numerami REGON oraz NIP. Informacja o założeniu rachunku firmowego musi trafić do Urzędu Skarbowego na druku NIP.

5) Rejestracja w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych

Rejestracja pracowników w ZUS właściwym dla miejsca siedziby podmiotu musi nastąpić w ciągu 7 dni od ich zatrudnienia. W tym celu pracodawca winien złożyć formularze ubezpieczenia społecznego (ZUS ZUA) oraz ubezpieczenia zdrowotnego (ZUS ZZA).

6) Zgłoszenie w Państwowej Inspekcji Pracy oraz Terenowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej (Sanepid)

Ważne jest, by przedstawione wyżej kroki wykonywać we wskazanej kolejności, ponieważ każdy kolejny etap wymaga pomyślnego zakończenia poprzedniego. Należy również liczyć się z ewentualnymi opłatami rejestracyjnymi⁷⁵.

Istnieją również podmioty, które nie mogą nabyć osobowości prawnej, to jest: centrum integracji społecznej (CIS), zakład aktywności zawodowej (ZAZ) oraz niepubliczny zakład opieki zdrowotnej (NZOZ). Aby utworzyć przedsiębiorstwo społeczne w jednej z trzech wymienionych form, należy wystąpić z wnioskiem do wojewody właściwego ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa. Wzory pomocne przy składaniu wniosku można znaleźć w odpowiednich aktach prawnych. Dla CIS jest to Ustawa o zatrudnieniu socjalnym, a dla NZOZ – Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 lipca 2004r. w sprawie rejestru zakładów opieki zdrowotnej. Z kolei przed złożeniem wniosku o przyznanie statusu ZAZ należy zawrzeć umowę z tą jednostką organizacyjną samorządu województwa, do której składa się wniosek o dofinansowanie zakładu ze środków PFRON⁷⁶. Inicjator ZAZ albo NZOZ do wniosku o nadanie statusu wybranego przez siebie przedsiębiorstwa społecznego musi dołączyć ponadto zaświadczenie stwierdzające, że spełnia

⁷⁵ Anna Bulka, Aldona Okraszewska, Jacek Kwiatkowski, *Spółdzielnia socjalna krok po kroku. Poradnik dla osób, które chcą założyć spółdzielnię socjalną*, FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie, Kraków 2008, s. 13-25.

⁷⁶ § 2 Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2007 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej.

określone prawem wymagania. Zaświadczenie dla ZAZ wydaje Państwowa Inspekcja Pracy, a dla NZOZ – Państwowa Inspekcja Sanitarna.

Zestawienie dokumentów do ubiegania się o status CIS, ZAZ lub NZOZ prezentuje poniższa tabela.

Podmiot	Dokumenty niezbędne dla uzyskania statusu CIS, ZAZ lub NZOZ
<p>Centrum integracji społecznej (CIS)</p>	<p>Wniosek o przyznanie statusu CIS składa się do wojewody właściwego ze względu na siedzibę podmiotu w jednym z dwóch terminów: 1 – 30 kwietnia i 1 – 30 września.</p> <p>Do wniosku należy dołączyć następujące dokumenty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - decyzję ciała zarządzającego NGO o utworzeniu CIS, - odpis statutu poświadczony pod względem zgodności z oryginałem, - regulamin CIS, - dokumenty określające sytuację finansową organu założycielskiego: rachunek zysków za ostatni rok (dotyczy instytucji i organizacji pozarządowych, zwłaszcza tych wykonujących działalność pożytku publicznego); kwartalne sprawozdanie o zysku lub deficycie (RB-NDS); miesięczne lub roczne sprawozdanie z wykonania planu dochodów budżetowych (RB-27S), - aktualny odpis z wpisu instytucji założycielskiej do KRS, - zaświadczenie o braku zaległości w składkach na ubezpieczenie społeczne i Funduszu Pracy, - decyzję Urzędu Skarbowego o przyznaniu organowi założycielskiemu numeru identyfikacji podatkowej (NIP), - zaświadczenie Urzędu Statystycznego o przyznaniu organowi założycielskiemu numeru REGON.

<p>Zakład aktywności zawodowej (ZAZ)</p>	<p>Wniosek o przyznanie statusu ZAZ składa się do wojewody właściwego ze względu na siedzibę podmiotu, przy czym wcześniej należy zawrzeć z Urzędem Marszałkowskim umowę o dofinansowanie utworzenia i działania zakładu ze środków PFRON.</p> <p>Do wniosku należy dołączyć następujące dokumenty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozytywną opinię starosty, - pozytywną opinię Państwowej Inspekcji Pracy, - wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, - oświadczenie o zapewnianiu doraźnej, specjalistycznej opieki medycznej, poradnictwa oraz usług rehabilitacyjnych, - oświadczenie o zapewnianiu niepełnosprawnym pracownikom transportu do zakładu opieki zdrowotnej, - oświadczenie inicjatora ZAZ o przeznaczeniu części dochodów na zakładowy fundusz aktywności, - zaświadczenie o prawie do lokalu, w którym prowadzona jest działalność gospodarcza, - w zależności od formy prawnej założyciela ZAZ: aktualny odpis z KRS (np. Fundacje) lub aktualne zaświadczenie z ewidencji działalności gospodarczej, - decyzję Urzędu Skarbowego o przyznaniu założycielowi ZAZ numeru identyfikacji podatkowej, - zaświadczenie Urzędu Statystycznego o przyznaniu założycielowi ZAZ numeru REGON.
<p>Niepubliczny zakład opieki zdrowotnej (NZOZ)</p>	<p>Wniosek o wpis do rejestru Zakładów Opieki Zdrowotnej składa się do wojewody osobiście lub w formie elektronicznej.</p> <p>Do wniosku należy dołączyć następujące dokumenty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formularze rejestrowe (wykaz jednostek oraz komórek organizacyjnych zakładu), - dokument założycielski NZOZ, - statut NZOZ, - dane kierowniczkę lub kierownika zakładu wraz z jej/jego oświadczeniem o przyjęciu obowiązków i dokumentami potwierdzającymi spełnianie przez nią/niego wymagań związanych z obejmowanym stanowiskiem, - opinię inspekcji sanitarnej o odpowiednich warunkach sanitarnych w pomieszczeniach NZOZ, - zaświadczenie o prawie do budynku lub lokalu, w którym prowadzona będzie działalność zakładu, na przykład: umowa najmu, akt własności czy wypis z księgi

	<p>wieczystej,</p> <ul style="list-style-type: none">- w zależności od formy prawnej założyciela NZOZ: aktualny odpis z KRS (np. Fundacje) lub aktualne zaświadczenie z ewidencji działalności gospodarczej,- decyzja Urzędu Skarbowego o przyznaniu założycielowi NZOZ numeru identyfikacji podatkowej,- zaświadczenie Urzędu Statystycznego o przyznaniu założycielowi NZOZ numeru REGON.
--	---

Celem niniejszego rozdziału było przybliżenie przyszłym przedsiębiorcom społecznym procesu tworzenia przedsiębiorstwa – od etapu planowania działalności po jej uruchomienie. Nie sposób szczegółowo i wyczerpująco omówić wszystkich kwestii dotyczących zakładania podmiotu ekonomii społecznej, przedstawione wyżej ustalenia mogą jednak usprawnić proces przygotowań, wskazując chociażby dziedziny, którym przedsiębiorca powinien poświęcić więcej uwagi. Poradnik może okazać się także przydatny dla działających już podmiotów ekonomii społecznej, opisane zjawiska pojawiają się bowiem również w trakcie rozwoju przedsiębiorstwa. Innymi słowy, analiza działania istniejącego przedsiębiorstwa może zaowocować nowymi pomysłami do wdrożenia w przyszłości.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Opracowano na podstawie:

Bulka Anna, Okraszewska Aldona, Kwiatkowski Jacek, *Spółdzielnia socjalna krok po kroku. Poradnik dla osób, które chcą założyć spółdzielnię socjalną*, FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie, Kraków 2008.

Chwastowska Jolanta, *Zakładamy firmę – kolejne etapy – dotyczy działalności osób fizycznych*, Fundacja Pomocy Matematykom i Informatykom Niepełnym Ruchowo, Warszawa 2011 (prezentacja).

Gruntowski Mateusz, *Aspekty prawne zatrudniania osób niepełnosprawnych*, Fundacja Pomocy Matematykom i Informatykom Niepełnym Ruchowo, Warszawa 2011 (prezentacja).

Niecikowska Renata, Skiba Jarosław, *Jak założyć stowarzyszenie?*, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2005.

Niezbędnik pracodawcy. Osoba niepełnosprawna w twojej firmie, pod red. zespołu Fundacji Pomocy Matematykom i Informatykom Niepełnym Ruchowo, październik 2010.

Szoplińska Agata, Skiba Jarosław, *Jak założyć fundację?*, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2006.

A także: materiały własne Fundacji Pomocy Matematykom i Informatykom Niepełnym Ruchowo, w tym badanie ankietowe NGO zrzeszonych w Federacji MAZOWIA oraz wywiad z FISE, oba przeprowadzone w grudniu 2011 r. przez Fundację Pomocy Matematykom i Informatykom Niepełnym Ruchowo.

Polecane strony WWW:

<http://msp.money.pl>

<http://www.mg.gov.pl>

<http://krs.org.pl>

www.ekonomiaspoleczna.pl

www.pfron.org.pl

Budujemy współpracę na Mazowszu – od organizacji do federacji

Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego